

Slutevaluering af Next EUD

Rapport indleveret til Region Hovedstaden, SOPU, CPH WEST og TEC

September 2015



Slutevaluering af Next EUD

September 2015

Om Oxford Research
Knowledge for a better society

Oxford Research er en specialiseret videnvirksomhed med fokus på velfærdsområderne og erhvervs- og regionaludvikling.

Oxford Research gennemfører skræddersyede analyser, implementeringsevalueringer og effektevalueringer for offentlige myndigheder, fonde og organisationer i civilsamfundet. Vi rådgiver også om strategiudvikling, faciliterer udviklingsprocesser og formidler vores viden på undervisningsforløb og seminarer. Vi kombinerer akademisk fordybelse, strategisk forståelse og god kommunikation – på den måde skaber vi anvendelsesorienteret viden, der kan gøre en forskel.

Oxford Research er grundlagt i 1995 og har selskaber i Danmark, Norge, Sverige, Finland og Letland. Oxford Research er en del af Oxford Gruppen.

Oxford Research A/S
Falkoner Alle 20, 4.
2000 Frederiksberg C
Danmark
(+45) 33 69 13 69
office@oxfordresearch.dk
www.oxfordresearch.dk

Indhold

FORORD	4
1. HOVEDKONKLUSIONER OG ANBEFALINGER	5
1.1 Hovedkonklusioner	5
Projekt med konkret indhold til reformarbejdet	6
Gode forudsætninger for at skabe langsigtede resultater	7
Større elevtilfredshed i andet projektår	7
Styrkede personlige kompetencer blandt eleverne	8
Attraktivt ungdomsuddannelsesmiljø skabt	9
Fortsat udfordringer, men uundgåeligt i et så omfattende projekt	10
Fokus på forankring og dokumentation i projektets andet år	11
1.2 Læring fra projektet	12
Styrket samarbejde mellem virksomheder og erhvervsskoler	12
Mere samarbejde på tværs af erhvervsskolerne	12
Læring i forhold til fremtidige uddannelsesindsatser	13
2. INDLEDNING	15
2.1 Evalueringens fokus	16
3. EVALUERINGENS RESULTATER	19
3.1 Elevernes kompetencer	19
3.1.1 Styrkede samarbejds-, tværfaglige og innovative kompetencer	20
3.1.2 Elevfremhævelse af kommunikations- og præsentationskompetencer	23
3.1.3 Langt større tilfredshed med de fællesfaglige moduler	24
3.1.4 Eleverne udfordret på en lang række områder	27
3.1.5 Kompetencer vanskelige at få øje på undervejs i forløbet	29
3.1.6 Elevefterspørgsel af strammere tilrettelagt og styrket faglig undervisning	31
3.2 Skabelsen af et ungdomsuddannelsesmiljø	32
3.3 Lærernes samarbejde og kompetencer	35
4. LÆRING FRA NEXT EUD	41
4.1.1 Erfaringer fra Next EUD af stor relevans for tilrettelæggelsen af GF1	43
4.1.2 Barrierer og opmærksomhedspunkter - læring til fremtidige indsatser	44
4.2 Regionens rolle fremover i lignende indsatser	46
4.2.1 Videreførelse af konkrete erfaringer fra Next EUD	47
5. METODE	50

Forord

Oxford Research har henover foråret og sommeren 2015 gennemført denne slutevaluering af 'Next EUD – Fremtidens erhvervsskole' (herefter Next EUD), der er et af Region Hovedstadens udviklingsprojekter inden for erhvervsuddannelsesområdet. Parterne bag projektet er de tre erhvervsskoler TEC, CPH WEST og SOPU samt Region Hovedstaden.

Projektets hovedformål er at udvikle en helt ny form for grundforløbspakke for elever fra de tre skoler. Eleverne kommer fra de merkantile, tekniske og social- og sundhedsfaglige grundforløb og veksler mellem eget 20 ugers grundforløb og et fællesfagligt 20 ugers forløb, der har fokus på emner som sundhed og velfærdsteknologi, tværfaglighed, bæredygtighed og grøn teknologi, innovation samt internationalisering. Herigennem er målet at skabe et tværfagligt læringsfællesskab både for lærere og elever og et attraktivt ungdomsuddannelsesmiljø.

Grundforløbspakken er udviklet gennem en innovativ designfase mellem de tre skoler og tager afsæt i nye undervisningsformer og didaktikker, samarbejde med virksomheder, inddragelse af eleverne, organisationsudvikling samt nytænkning af uddannelsesstrukturer og samarbejdsformer mellem de tre skoler.

Projektet løber over en 3-årig periode fra 2013 til udgangen af 2015 og har et samlet budget på 35 mio. kr. Region Hovedstaden har bevilget 12 mio. kr. og EU's socialfond omkring 14 mio. kr. De tre deltagende erhvervsskoler står for den resterende finansiering.

Nærværende rapport præsenterer resultaterne af Oxford Researchs slutevaluering af Next EUD. Formålet med slutevalueringen er at beskrive og vurdere de skabte resultater i regi af Next EUD, hvorimod projektets organisering og interne processer i mindre grad berøres.

Slutevalueringen er en opfølgning på den midtvejsevaluering af Next EUD, som Oxford Research gennemførte i 2014.

Læsevejledning

Evalueringen er bygget op omkring fem kapitler. I **kapitel 1** præsenterer evaluatoren slutevalueringens hovedkonklusioner og anbefalinger. Herefter beskrives i **kapitel 2** projektet i korte træk samt evalueringens fokus. I **kapitel 3** stilles der skarpt på evalueringens resultater, hvor der især bliver fokuseret på opnåede kompetencer blandt elever og lærere i forbindelse med Next EUD. I **kapitel 4** beskrives den læring, som kan udledes af Next EUD i arbejdet med erhvervsskolereformen. Afslutningsvist bliver evalueringens metoder og kilder præsenteret i **kapitel 5**.

Oxford Research A/S

September 2015

1. Hovedkonklusioner og anbefalinger

Nærværende rapport præsenterer resultaterne af Oxford Researchs slutevaluering af 'Next EUD – Fremtidens erhvervsskole' (herefter Next EUD), der er gennemført i perioden marts – juni 2015.

Formålet med slutevalueringen af Next EUD er at besvare følgende fire spørgsmål:

- 1) Har projektet bidraget til at give nye **vækstkompetencer** til eleverne, herunder innovative, tværfaglige, kommunikations-, samarbejds- og digitale kompetencer, og hvordan er dette sket?
- 2) I hvilken udstrækning har projektet medvirket til at skabe et nyt **ungdomsuddannelsesmiljø** på erhvervsskolerne, og hvordan er dette sket?
- 3) Har **lærerne fået nye kompetencer og pædagogikker** til at øge kvaliteten af undervisningen, og hvordan er dette sket?
- 4) Hvilken **læring** kan Region Hovedstaden tage med fra projektet til det videre arbejde på erhvervsskoleområdet, herunder i arbejdet med at implementere erhvervsskolereformen og i arbejdet med relevante spor i ReVUS?

Evalueringen er baseret på kvalitative såvel som kvantitative metoder, og der er gennemført interview med 37 personer, herunder både lærere, pædagogiske tovholdere¹, uddannelsesledere, projektmedarbejdere, elever og virksomheder. Derudover er der foretaget en elektronisk selvevaluering blandt lærerne og en spørgeskemaundersøgelse blandt Next EUD eleverne.

1.1 HOVEDKONKLUSIONER

Evalueringen viser helt overordnet set, at Next EUD er et projekt, som – trods udfordringer undervejs i processen og særligt i første projektår – er lykkedes godt med at komme i mål i forhold til sin ambitiøse målsætning om at skabe 'fremtidens erhvervsskole', herunder bl.a. 1) at give eleverne stærkere tværgående kompetencer inden for bl.a. innovation, it, tværfaglighed, kommunikation og samarbejde; 2) at styrke lærernes kompetencer inden for bl.a. helheds- og projektorienteret undervisning og facilitering; og endelig 3) at komme med nogle bud på, hvordan man skaber et mere attraktivt ungdomsuddannelsesmiljø på erhvervsskolerne.

Next EUD's timing i forhold til erhvervsskolereformen har været god, og det er en væsentlig konklusion, at projektet har skabt en læring på de tre erhvervsskoler og i Region Hovedstaden, som allerede er blevet anvendt, og som kan anvendes fremover, særligt i forbindelse med tilrettelæggelsen af grundforløb 1 (GF1).

Udover en god timing i forhold til erhvervsskolereformen har projektet været begavet med en række ildsjæle, som har brændt for at få projektet til at lykkes, herunder for at skabe et godt samarbejde mellem de tre skoler, for at skabe spændende projekter og virksomhedskontakter for eleverne og for at motivere, inddrage og

¹ I Next EUD har hver skole haft en pædagogisk tovholder, der har fungeret som koblingspunkt mellem uddannelseslederen på den ene side og undervisere og eleverne på den anden side. De pædagogiske tovholders primære opgave har været at rammesætte og facilitere en fællesfaglig og tværorganisatorisk udvikling af grundforløbet, bl.a. på fælles møder mellem lærere og projektmedarbejdere.

anerkende eleverne trods til tider utydelige og helt nye rammer, og som er blevet mødt med åbne arme fra ledelserne på de tre partnerskoler.

Der er ros fra skolerne til Region Hovedstaden for at igangsætte og involvere sig i et ambitiøst projekt med en række sideløbende dagsordener, der har medvirket til at understøtte, at erhvervsskolerne ser sig selv som en del af en region med en vækstdagsorden, som de kan bidrage til.

Projekt med konkret indhold til reformarbejdet

Next EUD viste sig at være et reformrelevant projekt, hvilket har medvirket til, at de tre erhvervsskoler har været på forkant med erhvervsskolereformen, da arbejdet med denne gik i gang i skoleåret 2014/15. Det er således en væsentlig konklusion, at projektet har skabt en læring både på de tre erhvervsskoler og i Region Hovedstaden, som kan anvendes fremover, særligt i forbindelse med tilrettelæggelsen af grundforløb 1 (GF1). Next EUD er med skolernes egne ord "blevet den ønskede prototype på, hvad nye samarbejder og arbejds måder kan give eleverne, og de involverede skoler vil i de kommende år høste frugterne af det arbejde, der er lagt i Next EUD".²

Et af projektets meget værdifulde resultater er, at det netop giver nogle af de *konkrete* svar på erhvervsskolereformens nye fokusområder, som mange skoler aktuelt arbejder med. Eksempelvis spørgsmål som: "Hvordan skaber man et attraktivt ungemiljø?", "Hvordan arbejder vi med opkvalificering af lærernes faglige og pædagogiske kompetencer?", "Hvordan skal vi inddrage virksomhederne i undervisningen?" og "Hvordan styrker vi den pædagogiske ledelse?"

De tre partnerskoler giver udtryk for, at viden og konkrete erfaringer fra Next EUD har været efterspurgt blandt andre uddannelsesaktører og erhvervsskoler på de reformrettede arrangementer, som skolerne har deltaget i. Her er det helt centralt, at parterne i Next EUD har haft modet til at prøve noget af, som mange har snakket om længe, men få har afprøvet. De tre skoler kan derfor bidrage med *praktiske* erfaringer, redskaber og metoder i forhold til samarbejde med virksomheder, elevinddragelse, tværfagligt samarbejde mellem forskellige uddannelser, undervisning i innovation, nye lærerroller samt forskellige værktøjer og didaktiske metoder i undervisningen.

Det er også en læring, at projektet gav endnu større mening for de tre erhvervsskoler, da indholdet i erhvervsskolereformen blev klart, hvilket understreger vigtigheden af, at en uddannelsesinstitution – og ikke mindst ledelsen – kan se en klar gevinst ved at deltage og investere i et udviklingsprojekt af Next EUD's størrelse. På den baggrund er det særdeles vigtigt, at Next EUD i år 2 har haft så stort fokus på forankring, spredning og videreførsel af erfaringerne fra projektet.

Som en væsentlig (side)effekt af Next EUD vurderer evaluator, at der også har fundet en vigtig organisationsudvikling sted på de tre partnerskoler, som følge af deltagelsen i projektet. Denne organisationsudvikling drejer sig særligt om, at skolerne både har fået et større udsyn mod omverdenen (mod andre skoler, virksomheder, udlandet mv.), og om at de har fået viden om og inspiration til nye og bedre måder at tilrettelægge og gennemføre undervisningen på fremover. Denne udvikling er sket på såvel ledelsesmæssigt som administrativt niveau,

² Indledning i projektets afrapportering til Erhvervsstyrelsen (2015): *Projekt Next EUD – Fremtidens Erhvervsskole*, Journal nummer: SFH-12-0070, Særskilt Projektrapport – maj 2015

dels som følge af de netværk, som projektet har skabt på tværs af institutionerne, dels på baggrund af konkrete aktiviteter i projektet såsom lederstudieture til England og Nederlandene.

Gode forudsætninger for at skabe langsigtede resultater

De mellemlange og langsigtede resultater af projektet – at aftagerne oplever at få faglærte med relevante kompetencer; at der skabes en mere dynamisk skolestruktur med styrket udsyn mod omverdenen; at EUD bliver et ligeværdigt alternativ til gymnasiale uddannelser og at grundlaget for vækst ved at uddanne faglærte sikres – kendes endnu ikke³, men der gives i evalueringen en række eksempler på, at *mindsettet* er ændret både hos elever, lærere, øvrige medarbejdere og ledelser på de tre erhvervsskoler, således at udsynet både mod andre erhvervsskoler og erhvervslivet er blevet mere proaktivt og samarbejds- eller 'aftagerorienteret' end det tidligere var. Hertil kommer, at der er gennemført en lang række aktiviteter for at forankre og sprede de gode resultater fra projektet, så de lever videre efter projektets formelle afslutning i 2015.

Det er på den baggrund *alt i alt* evaluators vurdering, at man er godt på vej i forhold til de trin og målsætninger på vejen, som skal opfyldes for at skabe de ønskede langsigtede resultater. Dette gælder både i forhold til:

- at skabe et nyt forbedret tværgående grundforløbskoncept med højere niveauer samt flere og bredere kompetencer;
- at skabe et attraktivt læringsmiljø;
- at skabe et attraktivt ungdomsuddannelsesmiljø
- at få lærere med en mere dynamisk lærerrolle; og
- at eleverne ifølge egne og læreres vurderinger har fået stærke tværgående kompetencer ved at gå på Next EUD.

Projektet har således opnået det ønskede output og kortsigtede resultater, og dette er de første skridt på vejen til at kunne sandsynliggøre, at de forventede resultater vil indfinde sig på længere sigt.

Hvorvidt dette vil ske, og hvorvidt årsagssammenhængen mellem indsats, proces og opnåede resultater, som opstillet i forandringsteorien, holder i virkeligheden, vil særligt bero på Region Hovedstadens og de deltagende erhvervsskolars evne til at forankre og udbrede de opnåede resultater.

Større elevtilfredshed i andet projektår

Slutevalueringen viser, at andelen af tilfredse elever er steget betragteligt fra 1. til 2. årgang, og at knap 60 pct. af eleverne udtrykker tilfredshed med forløbet *alt i alt* i år 2. Også når det kommer til de enkelte fællesfaglige moduler, er tilfredsheden i de fleste tilfælde steget. Det er især 'Sundhed, Velfærd og Innovations'-modulet, 'Internationalt udsyn I' (med studietur) og intromodulet, som eleverne har været glade for. Læringen herfra er,

³ Qua evalueringstidspunktet foreligger der endnu ikke tal for elevernes videre færd efter Next EUD, eksempelvis tal for antallet af elever, der fortsætter på hovedforløb mv. fra hhv. årgang 1 og 2, og antallet af Next-elever, der har fået praktikpladser. Vi kender heller ikke eksamensresultaterne for Next EUD-eleverne.

at de moduler, der har fungeret bedst, ifølge eleverne, er moduler med tæt virksomhedssamarbejde (især innovationsforløbet med Microsoft fremhæves) og med stærkt fokus på det sociale (herunder er studieturen til Berlin populær).

Elevernes tilfredshed understøttes af, at gennemførselsprocenten blandt eleverne på Next EUD har været højere i år 2 end år 1 (fra 61 til 68 pct.) og på niveau med almindelige – og mindre krævende – grundforløb.

I den sammenhæng er der ingen tvivl om, at det har betydning for udviklingen i elevernes generelle tilfredshed, at det er andet år, at projektet kører. Next EUD er simpelthen blevet et bedre forløb i 2. år: Erfaringerne fra første år har kunnet bringes i spil – både de gode og de mindre gode, og strukturen for hele forløbet har været klarere for alle fra starten. En sådan projektcyklus er velkendt fra andre udviklingsprojekter inden for uddannelsesverdenen, hvor første år typisk bruges til at skabe rammerne og andet år til at styrke indholdet. Dette understreger vigtigheden af, at omfattende udviklingsprojekter som Next EUD gives tid og plads til at udvikle sig, hvis potentialerne for alvor skal høstes.

Styrkede personlige kompetencer blandt eleverne

Slutevalueringen viser i tråd med midtvejsevalueringen, at elevernes kompetencer i forhold til samarbejde, tværfaglighed og innovation i høj grad er blevet styrket i Next EUD. Eleverne giver særligt udtryk for, at de er blevet bedre til at arbejde sammen med elever fra andre skoler, og at de gennem det tværfaglige samarbejde er blevet bedre til at lytte til, forstå og inddrage andre fagligheder. Mange af eleverne vurderer endvidere, at de er blevet bedre til at finde på og arbejde med innovation og idéudvikling på Next EUD. Eleverne fremhæver dels oplevelsen af at finde på noget nyt, konkret og meningsfuldt for andre, som tiltaler dem, dels samarbejdet med virksomheder, som tilfører undervisningen en ekstra seriøsitet. Også når det kommer til internationalt udsyn, er 2 ud af 3 elever enige i, at de har opnået denne kompetence på Next EUD. Den kompetence, som færrest (49 pct.) af eleverne vurderer, at de har opnået, er digitale kompetencer.

Lærernes tilbagemeldinger støtter generelt op om elevernes vurderinger af egne kompetencer, og samlet set vurderer evaluator på baggrund af tilbagemeldingerne, at de nævnte kompetencer i høj grad har åbnet elevernes udsyn mod og parathed til arbejdsmarkedet.

Ud over de nævnte kompetencer, lægger eleverne vægt på, at de gennem deltagelsen i Next EUD er blevet bedre til at fremlægge for hinanden og andre, ligesom de er blevet tryggere ved at skulle henvende sig til og tale med fremmede. Dette er kompetencer, som eleverne vurderer vil komme dem til gode i fremtiden, fx når de skal til jobsamtale. Elevernes fremhævelse af disse kompetencer er i overensstemmelse med, at det har været et eksplicit fokusområde i projektets 2. år at få eleverne til at være mere kontaktsøgende i forhold til omverdenen.

En væsentlig konklusion, som flere lærere og projektmedarbejdere har givet udtryk for, er i den forbindelse, at eleverne har overrasket positivt ved at kunne mere, end de troede.⁴ Det store flertal af eleverne er gået til opgaverne med stort engagement, og det er et relevant opmærksomhedspunkt, at der er en gruppe af elever,

⁴ Det bemærkes i den sammenhæng, at eleverne i Next EUD ikke var særligt rekrutterede/udpegede til at deltage i forløbet. Der har alene været fokus på at rekruttere elever under 20 år. Tanken var oprindeligt at rekruttere elever til Next EUD blandt de traditionelt mere gymnasialt orienterede elever, men i praksis blev hovedparten af eleverne fra begge årgange rekrutteret blandt de tre partnerskolars øvrige EUD-elever.

som har villet mere, end de føler, at de har fået mulighed for på Next EUD. De efterspørger et højere fagligt niveau. Dette giver grundlag for at konkludere, at der – i overensstemmelse med erhvervsskolereformen – er særdeles gode takter i at arbejde mere med undervisningsdifferentiering, niveaudeling og talentspor på erhvervsskolerne. En del af eleverne på Next EUD, som tæller 'helt almindelige' EUD-elever, synes at være i målgruppen for sådanne indsatser.

Også virksomhederne/eksterne samarbejdspartnere fremhæver elevernes engagement i de virksomhedsrettede moduler. Eleverne får ros for at tage opgaverne seriøst og for at være blevet klædt godt på til at løse disse af deres lærere. Virksomhederne er i det hele taget positive over for samarbejdet med Next EUD og for projektets fokus på vækstkompetencer. De gode erfaringer fra Next EUD, bl.a. med det udviklede virksomhedskoncept og skolernes tilgang til virksomheder (fx med fokus på samarbejde om meget praksisnære problemstillinger), kan derfor med fordel videreføres på GF1 og evt. GF2.

Endelig er det en vigtig konklusion, at interviews med elever fra 1. årgang, der har fået Next EUD mere på afstand, siden hen har kunnet se relevansen af de tværfaglige kompetencer, de har lært på Next EUD, særligt i forhold til det arbejdsmarked, de skal ud på. De fremhæver særligt, at bæredygtighed, it og innovation har været relevante emner at lære om.

Attraktivt ungdomsuddannelsesmiljø skabt

En af målsætningerne med Next EUD er at skabe et attraktivt ungdomsuddannelsesmiljø, og evalueringen viser samlet set, at man her er lykkedes bedst i sit forehavende. Eleverne og lærerne fokuserer i særlig grad på det sociale sammenhold, herunder særligt introdagene, hvor eleverne blev inddelt i de klynger, som de fortsatte med at arbejde i under hele forløbet, og studieturen til Berlin, som eleverne har vægtet særdeles højt. Også interviewede elever fra 1. årgang, som har fået Next EUD lidt på afstand, giver udtryk for at de savner sammenholdet på tværs af uddannelserne.

Eleverne er imidlertid bevidste om, at det i lige så høj grad er det tværfaglige samarbejde i klyngerne om konkrete opgaver, som har medvirket til, at de har lært hinanden at kende 'på godt og ondt'. Herudover nævner lærere og uddannelsesledere både tilgangen til eleverne, elevinddragelsen og forskellige konkrete tiltag såsom indretning af læringsrum som fremmende for et godt ungemiljø.

Det er på den baggrund evaluators vurdering, at det skyldes et godt miks af både faglige og mere sociale initiativer, der tilsammen har skabt rammerne for et godt fællesskab på Next EUD. Som midtvejsevalueringen konkluderede, skabes et ungdomsmiljø både gennem de fælles læringsaktiviteter og gennem de mere sociale elementer. Herudover er det en selvstændig pointe, at den gode kønsbalance, som er skabt på Next EUD, ved at blande uddannelser med mange hhv. kvinder og mænd, betyder meget i forhold til at skabe et godt ungdomsuddannelsesmiljø. Samlet set giver dette anledning til at videregive de gode erfaringer med *at* mikse faglige og sociale initiativer, *at* blande drenge og piger og *at* tænke i at indrette læringsrum, så de inspirerer til, at eleverne 'bliver hængende' efter skoletid.

Bud på ny dynamisk lærerrolle

Også blandt lærerne i Next EUD er der bred enighed om, at andet projektår har været vellykket, og at der på mange måder har været større klarhed om både processer og endemål. Dette er sket, selv om der har været

forholdsvis stor personudskiftning blandt lærerne i andet projektår. Disse skift vurderes dog af de fleste at have været en gevinst for projektet, da den nye gruppe af lærere har været et bedre match på projektet, hvilket evaluators både vurderer er projektororganisationens og de nye underviseres fortjeneste.

Det faktum, at en gruppe lærere havde svært ved at magte Next EUD, vidner dog også om, at der på erhvervsskolerne – i overensstemmelse med erhvervsskolereformen – er behov at styrke lærerstaben med opkvalificering af lærernes pædagogiske kompetencer og af den pædagogiske ledelse, hvis lærerne fremover skal arbejde i mere tvær- og flerfaglige læringsfællesskaber.

Når det kommer til de kompetencer, som lærerne har opnået ved at være med i Next EUD, er det selvsagt en række af de kompetencer, som blev fremhævet ved midtvejsevalueringen, som fremhæves igen i slutevalueringen. Det drejer sig særligt om, at lærernes rolle som facilitatorer er styrket. Mange har rykket sig fra (tavle)undervisning til læring, elevinddragelse og 'den enkelte elev i fokus'.

Hertil kommer, at lærerne har tilegnet sig nye didaktiske metoder og er blevet bedre til at tænke i projektorienteret, redskabs- og mere eksperimenterende undervisning. Endelig er det også væsentligt, at lærerne har fået en meget bedre tværfaglig forståelse og kan se gevinsterne i forhold til virksomhedssamarbejde og brugen af it i alle fag.

Disse kompetenceløft er sket via en række forskellige arbejdsmetoder. En vigtig metode har været organisering af lærerne i tværfaglige teams, som udover at samarbejde internt har overværet hinandens undervisning og givet feedback og sparring. Hertil kommer et fælles fagligt udgangspunkt i samme didaktiske model, nedsættelse af forskellige faglige arbejdsgrupper, daglige briefings og debriefings samt løbende deltagelse på fælles eksterne lærerkurser. Evalueringen viser, at summen af forskellige metoder har medvirket til at opkvalificere lærernes faglige og pædagogiske kompetencer. Når man skal skabe innovation, kræver det således, at man tænker i en bred palette af forskellige nye metoder og arbejdsformer, hvilket Next EUD i høj grad har været eksponent for.

Lærerne er i det hele taget et centralt omdrejningspunkt i de ændringer, der følger efter erhvervsskolereformen, og flere udtrykker store forventninger til, hvad der kan videreføres fra Next EUD, når det kommer til lærerrollen. Uddannelseslederne fremhæver fx, at lærerrollen i Next EUD er i tråd med den lærerrolle, som der lægges op til i erhvervsskolereformen. Derfor har det også været et vigtigt fokusområde i projektets år 2 at sikre, at lærernes læring fra Next EUD dels er blevet forankret på skolerne (fx ved at anvende fastansatte i projektet), dels er spredt til alle andre lærere (ved at afholde kurser og ved at drøfte projektet på personalemøder).

Fortsat udfordringer, men uundgåeligt i et så omfattende projekt

På trods af de gode resultater, der er opnået, er der også enighed blandt projektdeltagerne om, at Next EUD ikke er lykkedes lige godt på alle områder.

Det har været særligt udfordrende at skabe en rød tråd mellem de tværfaglige moduler og de syv forskellige grundforløb, som eleverne kommer fra, ikke mindst fordi det ikke i alle tilfælde har været muligt for skolerne at sikre, at lærerne har været gennemgående i de tværfaglige og fagfaglige moduler. Derudover har de syv forskellige uddannelsesretninger i Next EUD haft en ret forskellig struktur og længde, som hver især har skullet

spille sammen med de fællesfaglige moduler og deres faste struktur. Hertil kommer de udfordringer, som blev beskrevet i midtvejsevalueringen, om at vekselvirkningen skærpede behovet for repetition mv., når eleverne var tilbage på eget grundforløb.

Også projektets samarbejdsstrukturer har skabt udfordringer undervejs, men nævnes af mange aktører som 'at have være besværet værd'. Tendensen i uddannelsessektoren – som i mange andre sektorer – er således i disse år øget samarbejde og dialog både mellem forskellige uddannelsesaktører og med omverdenen for dels at skabe bedre overgange i uddannelsessystemet og til erhvervslivet, dels at øge videndeling og udvikling på tværs af aktørerne. Det er netop også forhold, som erhvervsskolereformen har fokus på at styrke.

Region Hovedstaden har over en årrække igangsat en lang række uddannelsesprojekter med henblik på at styrke regionens ungdomsuddannelser, og som tidligere evalueringer har vist, har regionen med sin aktive medvirken i forskellige projekter været med til dels at støtte skolerne i at udvikle sig og arbejde med kvalitet og ambitionsniveau, dels at sætte fokus på regionale udfordringer og på den vækstpolitiske dagsorden.

Men samme evalueringer viser også, at der fortsat er rum for at højne det fælles udbytte af de tværfaglige uddannelsesprojekter. Samarbejde på tværs er ikke altid let, og mange sektorer er karakteriseret af, at aktørerne, herunder også mange fagprofessionelle i uddannelsessektoren, er vant til at arbejde selvstændigt og i mindre grad i tværfaglige teams eller i tværgående projekter. Der er imidlertid mange gevinster ved at samarbejde bredt, hvis man vil løse større samfundsmæssige udfordringer – i dette tilfælde at få flere unge i Hovedstadsregionen til at søge optagelse på og gennemføre en erhvervsfaglig uddannelse – og på den baggrund er den kapacitetsopbygning, som Next EUD har medvirket til, et vigtigt skridt på vejen mod at løse udfordringer, der rækker ud over den enkelte erhvervsskole.

Det kræver således et langt sejt træk dels at ændre mindsettet i forhold til at samarbejde både med andre uddannelsesretninger såvel som andre skoler, dels at ændre kulturen på hver enkelt skole inden for centrale områder som pædagogik, didaktik og den konkrete tilrettelæggelse af undervisningen, som Next EUD har sat fokus på, og de gode resultater, som projektet har opnået, skal også vurderes i dette lys.

Fokus på forankring og dokumentation i projektets andet år

Next EUD skal ikke videreføres efter 2015, men ambitionen er, 'at de bedste elementer fra Next EUD overføres til skolerne efter erhvervsskolereformen, og at projektet dermed skal betragtes som inspiration for de deltagende og for andre skoler'.

Flere medarbejdere har i år 2 været ansat på projektet med det formål at sikre dokumentation, forankring og spredning af erfaringer, og det er evaluators vurdering, at man i projektet har gjort en stor indsats for at nå bredt ud via udarbejdelse af pjecer og erfaringsopsamlinger, bl.a. uddelt på projektets afslutningskonference i marts 2015, hjemmesiden www.next-eud.dk, interne kursusforløb for andre lærere og deltagelse i en række eksterne arrangementer, hvorpå erhvervsskolereformen har været et omdrejningspunkt.

1.2 LÆRING FRA PROJEKTET

Next EUD's timing i forhold til erhvervsskolereformen har som nævnt været god, og projektet har skabt en læring på de tre erhvervsskoler og i Region Hovedstaden, som er blevet og vil blive anvendt fremover, ikke mindst i forbindelse med tilrettelæggelsen af grundforløb 1 (GF1).

Det er set fra evaluators perspektiv vigtigt, at Region Hovedstaden fastholder dette perspektiv som en væsentlig læring fra Next EUD – at man har fået en masse praktiske erfaringer på områder, hvor vi ved, at mange erhvervsskoler lige nu står på gyngende grund. Det være sig særligt inden for tværfagligt samarbejde mellem forskellige uddannelser, undervisning i innovation og samarbejde med virksomheder. Også erfaringer med nye lærerroller samt didaktiske og pædagogiske værktøjer og metoder i undervisningen er særdeles relevante i lyset af erhvervsskolereformens fokus på opkvalificering af lærernes faglige og pædagogiske kompetencer.

Det er derfor af central betydning, at de gode erfaringer fra Next EUD spredes til så mange erhvervsskoler som muligt, hvilket kræver en aktivt opsøgende indsats fra projektets parter, hvorunder det særligt må forventes, at Region Hovedstaden fremover vil komme til at spille den vigtigste rolle. Den helt centrale læring, som følger af Next EUD, er efter evaluators vurdering følgende to forhold, som regionen derfor også bør tage med sig i andre sammenhænge:

1. Værdien af styrket samarbejde mellem virksomheder og erhvervsskoler
2. Værdien af mere samarbejde på tværs af erhvervsskolerne

De to forhold uddybes i det følgende:

Styrket samarbejde mellem virksomheder og erhvervsskoler

Erfaringerne fra Next EUD er, at der er store potentialer i at styrke samarbejdet mellem virksomheder og erhvervsskoler, eksempelvis via etablering af korte forløb, særligt på GF1, hvor eleverne skal arbejde med innovation. Pointen med at skabe et ”3. læringsrum” er vigtig, fordi der netop sker noget, når man hiver eleverne ud af de vante rammer, og de møder repræsentanter fra ’virkeligheden’. Dels gør det den til tider abstrakte undervisning konkret, dels medvirker det til, at de opper sig lidt ekstra.

Evalueringen viser i den sammenhæng, at **de mest vellykkede moduler havde en længde på maksimalt to uger**. Et passende forløb var eksempelvis app-udviklingsforløbet med Microsoft. Hvis forløbene bliver for lange, bliver det svært for eleverne at holde dampen oppe undervejs.

En pointe er endvidere, at virksomhedssamarbejde ikke i alle tilfælde behøver at være stort anlagte projektforsøg, men også kan være **forskellige former for case-samarbejder med ’almindelige mennesker’**, der står i en bestemt problemstilling. Next EUD's samarbejde med ’Jakob’, der er ramt af muskelsvind, og som eleverne skulle bygge en lejlighed til, fungerede således som et godt og virkelighedsnært case-alternativ til et reelt virksomhedssamarbejde.

Mere samarbejde på tværs af erhvervsskolerne

Mere samarbejde på tværs af erhvervsskolerne (eller på tværs af indgange/fag) er af central betydning, fordi det dels tvinger lærere og ledere til at tænke mere ud af boksen, dels får blandet eleverne på nye måder, både på

tværs af fagligheder og køn. Som evalueringen har vist, har samarbejdet på tværs af skoler, indgange og uddannelser i høj grad styrket både elevernes og lærernes samarbejdskompetencer og evner til at se udover egen faglighed. Kompetencer som i den grad efterspørges af erhvervslivet i disse år.

Men selv om samarbejde mellem skolerne er af central betydning, er det samtidig vigtigt at være opmærksom på forskellige typer af barrierer for godt samarbejde, som evaluator har erfaret fra Next EUD. *En første central barriere* er, at der på erhvervsskolerne eksisterer vidt forskellige kulturer, når det kommer til syn på undervisning, pædagogik og didaktik, hvilket ikke mindst skyldes erhvervsuddannelsernes store bredde. Hertil kommer forskellige holdninger til, hvad der fx er relevante fagligheder og kompetencer. Dette understreger vigtigheden af tid til en løbende dialog om etablering af en fælles kultur i fælles projekter. *En anden central barriere* er, at mange af medarbejderne på erhvervsskolerne har få erfaringer med tværgående projektorganisationer eller projektsamarbejde, hvorfor tydelighed og gennemsigtighed i strukturer, roller og beslutninger er af afgørende betydning for et vellykket projekt. Det er også afgørende, at lærerne er motiverede for at indgå i et fler- eller tværfagligt projektsamarbejde. Endelig er *en tredje central barriere* et for forskelligt ambitionsniveau i et fælles projekt; en barriere som bl.a. kan opstå, hvis projektet ikke er forankret på det samme ledelsesmæssige niveau på partnerskolerne, eller hvis der er for lang afstand mellem de ledelsesmæssige projektambitioner og den driftsmæssige virkelighed og dagligdag, herunder ressourcer, i den enkelte afdeling.

De nævnte barrierer, som alle har været til stede i Next EUD, viser efter evaluators vurdering, at der fortsat er brug for forskellige typer af indsatser målrettet tværgående samarbejde, der kan styrke erhvervsuddannelserne i Region Hovedstaden og gøre dem til et stadig mere attraktivt tilbud til regionens unge.

Region Hovedstadens rolle fremover Ikke mindst på denne baggrund er det centralt, at Region Hovedstaden fortsat spiller en rolle i forhold til at facilitere og styrke de to typer for samarbejde fremover. Regionen kan eksempelvis støtte op om en task force/ambassadørordning, hvor nogle af de lærere, der har været med i Next EUD, tager ud og holder oplæg/undervisningsforløb for andre erhvervsskoler om erfaringerne fra projektet, således at gryden – med projektets mange spændende og efterspurgte resultater – holdes i kog. Elever kunne også inddrages efter behov.

Selv om de enkelte afdelinger på de tre Next EUD-skoler både har gode erfaringer med og kan se gevinsten i virksomheds- og tværgående samarbejde, er det dagsordener, som fortsat har brug for næring i form af forskellige former for initiativer fra regionens side, eksempelvis i samarbejde med andre tværgående aktører såsom Industriens Fond eller Fonden for Entreprenørskab eller andre aktører, som kan fungere som operatører for indsatser, der følger op på Next EUD.

Det er evaluators anbefaling, at Region Hovedstaden fortsat giver sig selv en rolle, når det kommer til at støtte op om erhvervsskolernes reformarbejde og til at igangsætte tiltag, der fortsætter, hvor Next EUD slipper. Erfaringen fra andre uddannelsesprojekter i regi af regionen er således, at samarbejde mellem erhvervsskoler har svært ved at opstå af sig selv, og der er i dag ikke andre oplagte aktører på uddannelsesområdet, der i samme grad som regionen har fokus på eller ressourcer til at facilitere udvikling og innovation.

Læring i forhold til fremtidige uddannelsesindsatser

I relation til fremtidige indsatser på erhvervsuddannelsesområdet i Region Hovedstaden er det en læring fra Next EUD at have for øje, at når regionen går ind i en så kompleks verden, som erhvervsskolesektoren er, og

når projektpartnerne udvikler et så komplekst projekt som Next EUD med det ambitiøse overordnede mål om at skabe 'fremtidens erhvervsskole', så opfattes projektet let som meget uoverskueligt og uigennemsigtigt, selv om projektorganisationen måske i sig selv ligner en typisk projektorganisation.

Derfor er det særdeles vigtigt, at alle projektpartnere analyserer deres kapacitet, ambitionsniveau og mulige organisering, før de indgår i et projekt af Next EUD's størrelse. Herudover skal projektpartnerne afsætte god tid på at lave fælles aftaler og rammer for projektet, jf. de ovenfor beskrevne barrierer.

Region Hovedstaden bør desuden fremover have fokus på at understøtte så realistiske vurderinger som muligt af udviklingsprojekter i stil med Next EUD, når nye projektansøgninger skal udarbejdes. Erfaringerne fra Next EUD er, at det tager tid at komme i gang med projektet, herunder at få afklaret de lovgivningsmæssige rammer, at rekruttere personale til projektorganisationen mv. Den tid, det tager at rekruttere elever, udvikle undervisning mv. på, må heller ikke undervurderes. Herudover gælder det for projekter, som er anlagt med en høj grad af drift på tværs af institutionerne, at de sandsynligvis vil opleve udfordringer med at skabe gennemskuelige beslutningsstrukturer, og dette skal man forberede projektansøgerne på.

En anbefaling er i forlængelse heraf, at projektledelse og projektmedarbejdere, når projektorganisationen er på plads, bør tydeliggøre strukturer, guidelines, værktøjer o. lign. til de lærere og andre medarbejdere, der skal indgå i projektet, i forhold til at samarbejde, udvikle indhold, træffe beslutninger mv. Tydelighed er således efterspurgt af mange af de interviewede lærere og øvrige medarbejdere i Next EUD, som ikke har så stor erfaring med tværgående projektorganisationer.

En sidste central læring fra projektet er i den forbindelse – ikke mindst med Next EUD's vellykkede innovationsforløb in mente – at det gælder om at tænke i smidige samarbejdsmodeller, der kan passe ind i de vidt forskellige uddannelsesretninger, som erhvervsskolesektoren består af. Evalueringen vidner om, at korte, målrettede og fleksible fællesfaglige moduler vil være en både efterspurgt og farbar vej fremover.

2. Indledning

I hovedstadsregionen er søgningen til erhvervsuddannelserne lavere i forhold til andre steder i Danmark og langt fra de nationale mål. I 2015 var der alene 14 pct. af 9. og 10. klasses eleverne i regionen, der valgte en erhvervsfaglig uddannelse direkte efter folkeskolen.⁵ Samtidig er gennemsnitsalderen ved opstart på erhvervsskolerne godt 21 år. Udviklingen betyder, at mange unge under 18 år fravælger erhvervsuddannelserne og i stedet søger andre uddannelser, hvor de kan blive en del af et ungdomsmiljø, som det er tilfældet på eksempelvis gymnasierne.

Next EUD er et ambitiøst samarbejdsprojekt mellem CPH WEST, SÖPU, TEC samt Region Hovedstaden, der forsøger at vende denne udvikling ved at give et bud på, hvordan fremtidens erhvervsskole kan se ud.

I Next EUD er der udviklet et nyt 40 ugers grundforløbskoncept, der tager afsæt i nye undervisningsformer, inddragelse af virksomheder⁶ og en række fællesfaglige forløb målrettet elever fra i alt syv uddannelser på tværs af merkantile, tekniske og social- og sundhedsfaglige indgange på de tre erhvervsskoler. Forløbet har haft til formål at skabe et tværfagligt læringsfællesskab både for lærere og elever, herunder at styrke elevernes tværfaglige vækstkompetencer samt at skabe et attraktivt ungdomsuddannelsesmiljø. Hertil kommer, at projektet også har skullet skabe organisationsudvikling, nytænkning af uddannelsesstruktur og ligeværdigt samarbejde på tværs af de involverede skoler. Next EUD er dermed et bud på en løsning af de udfordringer, som erhvervsskolerne står over for i disse år. I den forbindelse er det af central betydning, at mange af de forhold, som Next EUD satte i højsædet fra projektansøgningstidspunktet i efteråret 2012, netop er nogle af de forhold, som i mellemtiden blev omfattet af erhvervsskolereformen, som træder i kraft fra sommeren 2015. Det drejer sig bl.a. om:

- Særlige ungemiljøer
- Styrket anvendelse af it
- Opkvalificering af lærernes faglige og pædagogiske kompetencer
- Pædagogisk ledelse
- Styrket virksomhedssamarbejde
- Undervisningsdifferentiering⁷

Next EUD blev i gangsat i august 2013 og afsluttes ved udgangen af 2015. To årgange af erhvervsskoleelever har været igennem forløbet, i skoleåret 2013-14 og 2014-15. De benævnes i evalueringen 1. og 2. årgang.⁸ Når projektet slutter, har i alt 150 elever, 34 lærere, 5 uddannelsesledere og over 50 medarbejdere på partnerskolerne

⁵ Undervisningsministeriet (2015): *Niende og tiende klasseelevernes tilmeldinger til ungdomsuddannelserne og tiende klasse 2015*, se http://www.uvm.dk/~media/UVM/Filer/Udd/Erhverv/PDF15/Apr/150412_Bilag2_Tilmelding_til_UU_og_10_klasse.pdf

⁶ Blandt de virksomheder, som har været involveret i Next EUD i skoleåret 2014/15, er Konsulenthuset Sussi Bianco, Orange Innovation, Microsoft, Idéklubben Københavns Kommune, Teknologisk Institut og RoboLab ved Syddansk Universitet.

⁷ For en nærmere beskrivelse af indholdet af erhvervsskolereformen, se Undervisningsministeriets hjemmeside <http://www.uvm.dk/Uddannelser/Erhvervsuddannelser/Reform-2015/Udvikling-af-skole>

⁸ For en nærmere beskrivelse af Next EUD's organisering, se Oxford Researchs midtvejsevaluering fra august 2014.

været direkte involveret i projektets udvikling og afprøvning samt i udførelse af aktiviteter med henblik på forankring og spredning.⁹

Mellem første og andet skoleforløb er de overordnede rammer for projektet blevet fastholdt i form af en ens struktur med det 40 ugers grundforløbskoncept og fællesfaglige forløb med enslydende tematikker, om end der naturligvis er sket en lang række indholds- og metodeændringer af undervisningen, efterhånden som projektet er skredet frem. En redesignproces i foråret 2014 medvirkede bl.a. til at skærpe projektet og organiseringen af undervisningen. Man indførte eksempelvis tiltag som 'lærerrul', elevklynger og morgenværtsordning (der har gjort det hyggeligt for eleverne at møde tidligt ind og givet dem mulighed for at deltage i planlægningen) og genindførelse af daglige lærerbriefings (både morgen og eftermiddag) efter faste skabeloner.

Hertil kommer, at der generelt har været flere medarbejderressourcer knyttet til projektet i skoleåret 2014-15, som bl.a. er blevet brugt til at styrke koordinering og den interne dokumentation.

De to enslydende forløb gør, at det giver god mening at foretage sammenligninger mellem de to årgange med henblik på at vurdere progressionen i og udviklingen i elever og læreres udbytte af projektet.

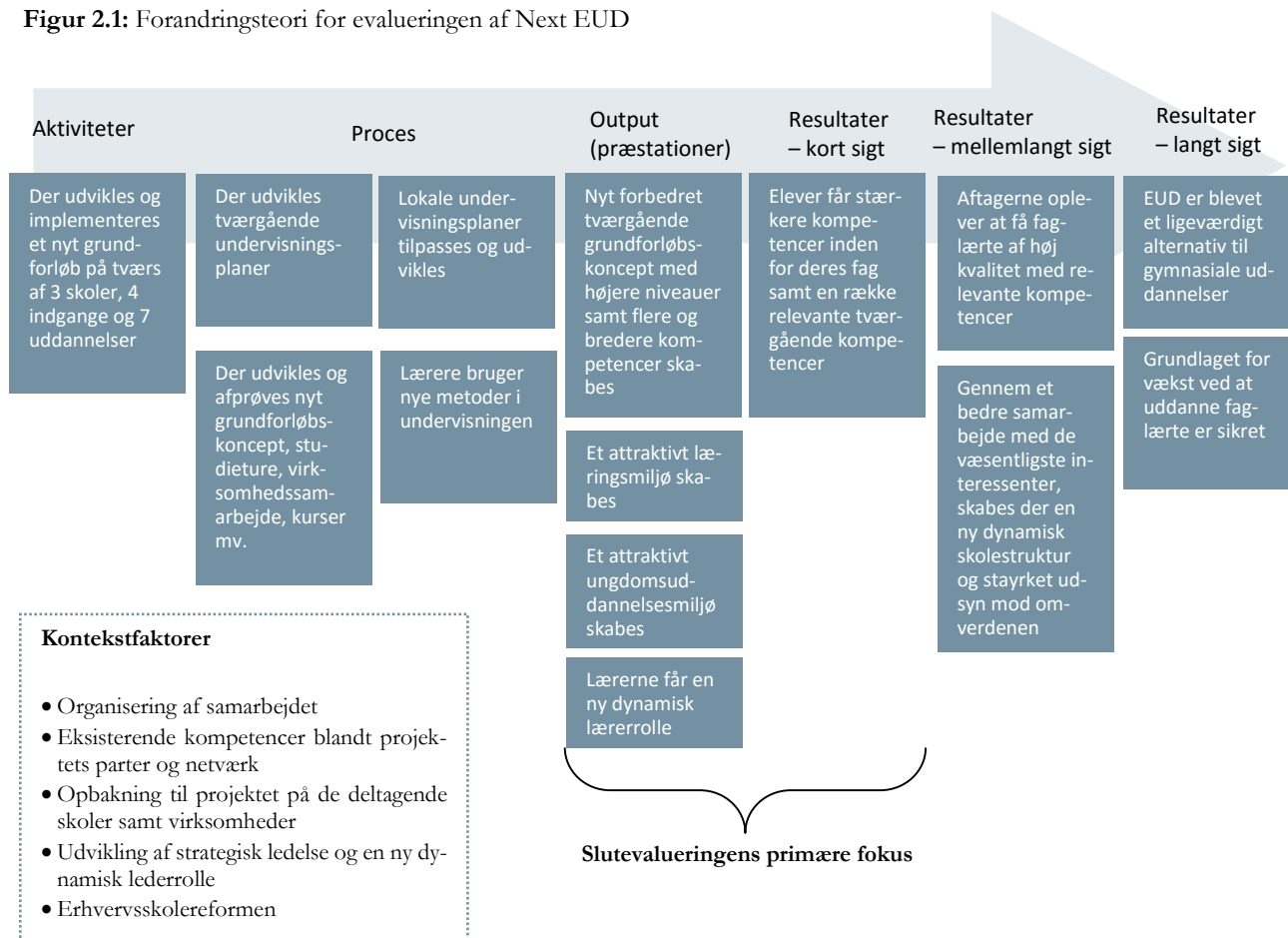
2.1 EVALUERINGENS FOKUS

I forbindelse med midtvejsevalueringen af Next EUD blev opstillet en forandringsteori for projektet, der beskriver sammenhængen mellem indsatsens aktiviteter og de trin, der er nødvendige på vejen for at opnå projektets målsætninger og langsigtede effekter.

Forandringsteorien giver en god ramme for evalueringen og er derfor præsenteret i figur 2.1.

⁹ Next EUD (2015): *Hvad tæller i fremtidens erhvervsskole*, s. 5, se http://next-eud.dk/wp-content/uploads/2015/02/Next_EUD_Mag_LowresV2_090315.pdf

Figur 2.1: Forandringsteori for evalueringen af Next EUD



Som det ses af første led i forandringsteorien, udvikler og implementerer Next EUD et nyt tværfagligt grundforløbskoncept på tværs af tre erhvervsskoler og fire indgange for at få flere unge til at vælge en erhvervsuddannelse. I design- og implementeringsfasen (andet og tredje led af forandringsteorien) involveres en bred vifte af aktører bl.a. undervisere, pædagogiske tovholdere og uddannelsesledere på de enkelte skoler. Hensigten med den brede involvering er dels at skabe ejerskab blandt de involverede aktører samt at sikre deres kompetenceudvikling, dels at sikre at det nye fællesfaglige grundforløbskoncept er relevant for alle fag-fagligheder. Processen leder videre til det umiddelbare output, som det er skitseret i forandringsteorien, hvor et nyt grundforløbskoncept med attraktivt læringsmiljø og ungdomsuddannelsesmiljø er blevet skabt. Resultaterne er, at eleverne gennem fællesmoduler opnår nye og anderledes kompetencer sammenlignet med eleverne på de ordinære grundforløb som eksempelvis tværfaglige samarbejdsevner, innovative evner og internationalt udsyn. Kompetencer, der alle efterspørges i erhvervslivet som et add-on til de faglærtes 'almindelige' faglige kvalifikationer

Udover at bidrage til elevernes faglige kompetencer er hensigten med de fællesfaglige moduler at skabe et ungdomsuddannelsesmiljø, og rekrutteringen af elever til Next EUD er således primært foretaget blandt unge under

18 år. Det overordnede formål med at skabe et ungdomsuddannelsesmiljø på erhvervsuddannelserne er dermed at etablere et reelt alternativ til ungdomsmiljøet på fx gymnasierne og ad den vej tiltrække flere unge til erhvervsskolerne. Resultatet på lang sigt er således, at EUD bliver et ligeværdigt alternativ til gymnasierne.

Som det fremgår af forandringsteorien, påvirkes indsatsen i Next EUD af en række kontekstfaktorer, hvoraf særligt erhvervsskolereformen og skolernes forskellige organisatoriske set-up har betydning for samarbejdet i projektet samt for dets videreførelse og forankring.

Med baggrund i forandringsteorien og det fokus, der er markeret i figur 2.1, skal slutevalueringen være med til at besvare følgende fire hovedspørgsmål:

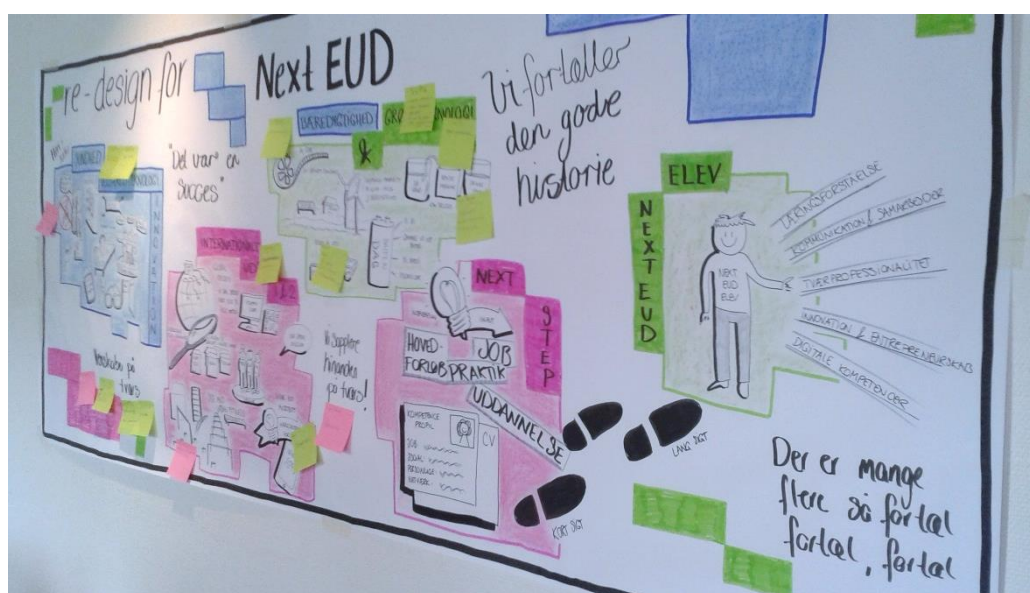
- 1) Har projektet bidraget til at give nye **vækstkompetencer** til eleverne, herunder innovative, tværfaglige, kommunikations-, samarbejds- og digitale kompetencer, og hvordan er dette sket?
- 2) I hvilken udstrækning har projektet medvirket til at skabe et nyt **ungdomsuddannelsesmiljø** på erhvervsskolerne, og hvordan er dette sket?
- 3) Har **lærerne fået nye kompetencer og pædagogikker** til at øge kvaliteten af undervisningen, og hvordan er dette sket?
- 4) Hvilken **læring** kan regionen tage med fra projektet til det videre arbejde på erhvervsskoleområdet, herunder i arbejdet med at implementere erhvervsskolereformen og i arbejdet med relevante spor i ReVUS?

Det bemærkes, at pkt. 3 vil være en mindre del af evalueringen og et område, som evalueringen ikke går i dybden med udover hvad kilderne (særligt lærerne, ledelsen og projektlederne) selv giver udtryk for. Evalueringens hovedvægt er således på pkt. 1, 2 og 4.

Slutevalueringen har med andre ord et summativt/effektorienteret sigte og sætter fokus på dokumentation af forandringer og forandringsprocesser, herunder aktiviteter, metoder og processer i projektet samt konkrete resultater og målopfyldelse. Målgruppen for slutevalueringen er primært Region Hovedstaden og uddannelsespolitiske interessenter på strategisk niveau.

3. Evalueringens resultater

I dette kapitel stilles der skarpt på Next EUD's resultater. Mere specifikt sættes der fokus på, hvilke kompetencer eleverne har opnået ved at gå på Next EUD (afsnit 3.1), i hvilken udstrækning projektet har medvirket til at skabe et nyt ungdomsuddannelsesmiljø på erhvervsskolerne (afsnit 3.2) samt hvorvidt lærerne har fået nye kompetencer og pædagogikker til at øge kvaliteten af undervisningen (3.3).



Frisen på fotoet til venstre er udarbejdet af drawitbig.dk i forbindelse med re-designforløbet af Next EUD i foråret 2014

3.1 ELEVERNES KOMPETENCER

Som det fremgår af forandringsteorien, er et af hovedformålene med Next EUD at give eleverne nogle ekstra såkaldte 'vækstkompetencer', som ligger uden for deres egentlige fagområde, og som i højere og højere grad efterspørges på arbejdsmarkedet. Dette skal ses i lyset af, at netop disse vækstkompetencer er efterspurgt på arbejdsmarkedet i Region Hovedstaden og i sidste ende skal medvirke til at gøre regionen mere innovativ, konkurrencedygtig og attraktiv. Ambitionen med Next EUD er, at eleverne opnår følgende kompetencer:

- Samarbejds- og kommunikationskompetencer
- Tværfaglige kompetencer
- Digitale kompetencer
- Innovative kompetencer
- Internationalt udsyn

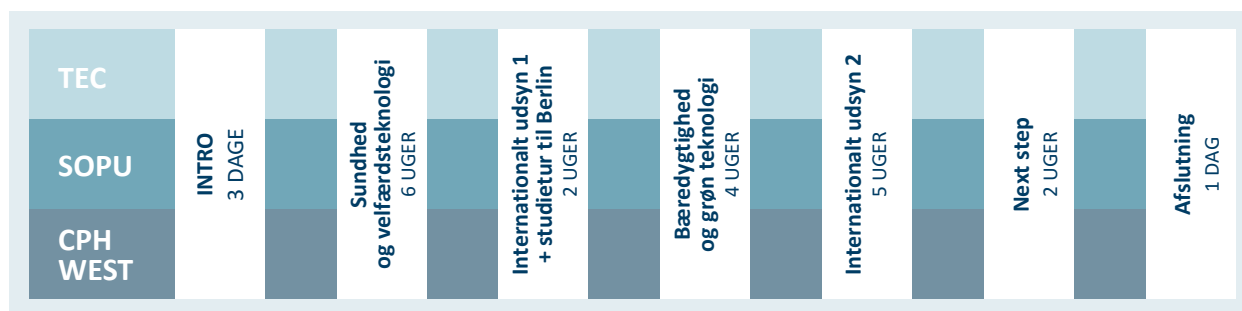
Eleverne på Next EUD har via de grundfag, som Next EUD's 20 ugers fællesfaglige forløb bl.a. har været bygget op af, opnået formelle, dokumenterede kompetencer, som har suppleret elevernes forskellige ordinære grundforløb. Disse kompetencer har eleverne fået bevis på. Det drejer sig om grundfag som:

- Iværksætter og innovation (standpunktskarakter)
- Læring, kommunikation og samarbejde (bestået/ikke bestået)
- Miljø (standpunktskarakter)
- Informationsteknologi (standpunktskarakter)

Derudover har flere elever haft mulighed for at gennemføre grundfaget Engelsk (fremmedsprog) og Dansk på et højere niveau som en del af projektet, hvilket øger viften af uddannelser, som eleverne kan søge optagelse på efter endt hovedforløb. Dette er sket som led i det videreuddannelsesperspektiv, der er fokus på i Next EUD såvel som i erhvervsskolereformen.

Next EUD har konkret været bygget op af et introforløb samt fællesfaglig undervisning i fem tematiserede moduler på tværs af de tre uddannelser, jf. figur 3.1. De vertikale blokke viser de fællesfaglige forløb på i alt 20 uger (99 dage), hvor alle elever undervises sammen. De horisontale blokke viser eleverne forløb på lokale skoler, som også består af 20 ugers undervisning på egen indgang.

Figur 3.1: Next EUD's opbygning

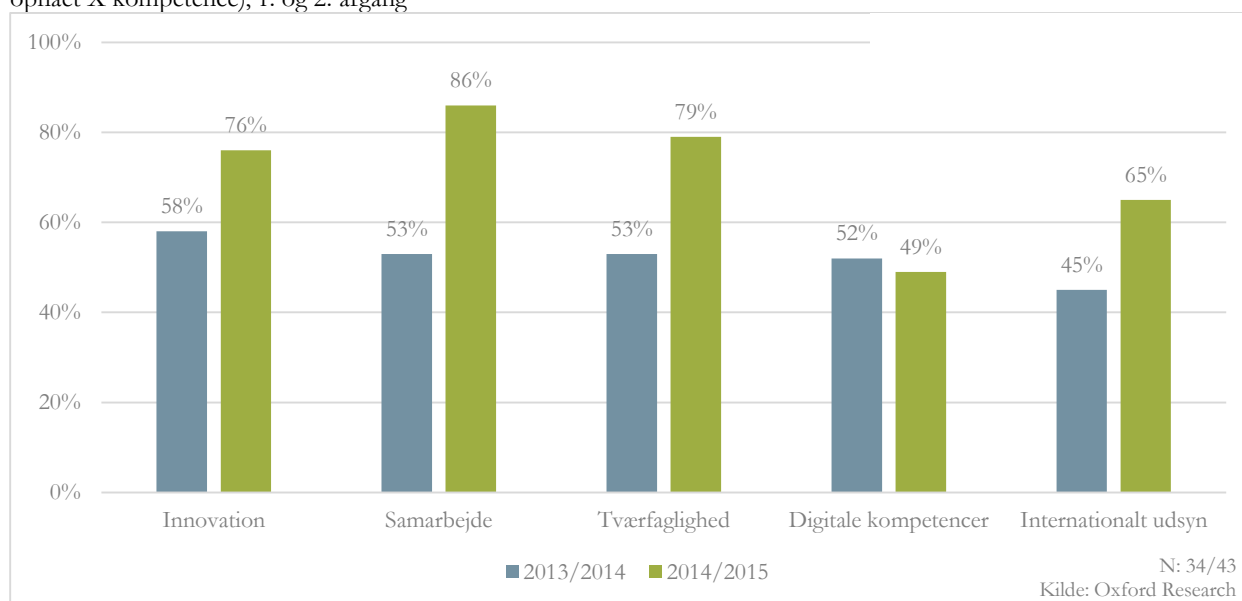


Denne evaluering viser overordnet set, at eleverne på Next EUD særligt har fået styrket deres kompetencer inden for samarbejde, tværfaglighed, innovation og kommunikation. I de følgende afsnit uddybes, hvilke kompetencer eleverne har opnået, og hvordan det er sket.

3.1.1 Styrkede samarbejds-, tværfaglige og innovative kompetencer

Slutevalueringen viser i tråd med midtvejsevalueringen, at elevernes kompetencer i forhold til samarbejde, tværfaglighed og innovation i høj grad er blevet styrket. I figur 3.2. nedenfor viser vi elevernes vurdering af egne kompetencer opnået ved at gå på Next EUD, både for årgang 1 og 2.

Figur 3.2: Elevernes vurdering af egne kompetencer opnået ved at gå på Next EUD (pct. elever, der er enig i, at de har opnået X kompetence), 1. og 2. årgang



Som det fremgår af figuren, vurderer 86 pct. af årgang 2-eleverne, at de er blevet bedre til at **arbejde sammen** med elever fra andre skoler om at løse opgaver på Next EUD ("samarbejde"). Samtidig vurderer 79 pct. af eleverne, at de har lært noget af at arbejde sammen med elever fra andre uddannelser ("tværfaglighed").

"Jeg er blevet mere overbærende og har fået større respekt for andre mennesker. Selv om vi er forskellige, så skal vi have det til at fungere, da vi skal være sammen." (Fokusgruppe, elever)

"Jeg har lært at åbne mig og lytte meget bedre og forstå andres meninger." (Åben besvarelse, spørgeskema)

"Jeg har lært, at man behøver forskellige fagligheder for at løse forskellige opgaver." (Åben besvarelse, spørgeskema)

"Jeg tænker, at andre erhvervsskoler faktisk også er ret kloge :-)" (Åben besvarelse, spørgeskema)

"Eleverne skulle på et tidspunkt bygge en lejlighed til en person med handicap. Her skulle laves budget, der skulle en SOSU ind, der skulle sættes stikkontakter op osv. Her kom alle fagligheder i spil. De er gode til at planlægge forløb, så alles fagligheder kommer i spil, både røre-gøre-drengene og tænke-tale-pigerne." (Fokusgruppe, lærere)

76 pct. af de adspurgte elever vurderer, at de er blevet bedre til at finde på og arbejde med **innovation og idéudvikling** på Next EUD. Når eleverne bliver bedt om at konkretisere dette, falder det mange svært (hvilket forekommer naturligt, jf. afsnit 3.1.5). Nogle af eleverne nævner imidlertid de konkrete innovative idéer, de udviklede på det andet modul, der bl.a. indeholdt et innovationsforløb og besøg hos Microsoft. Det drejer sig

eksempelvis om kørestolskonceptet 'Pimp my ride', en app til ensomme unge og ældre, Heartcare (målrettet unge med type-2 diabetes) eller en parkeringsapp. Det er dels oplevelsen af at finde på noget nyt, konkret og meningsfuldt for andre, der tiltaler de unge, dels samarbejdet med virksomheder, som tilfører undervisningen en ekstra seriøsitet.

"Flere af de ting, eleverne kom frem til, havde ingen tænkt på før. Fx en party app – hvor er der en fest i nærheden af, hvor jeg bor? En anden var en app for ensomme, så de kan finde aktiviteter i nærheden, chatte anonymt eller officielt og få lettere adgang til andre mennesker. Det har de arbejdet videre med i regi af Idéklubben i Københavns Kommune." (Projektmedarbejder)

Seriøsitet er netop også et ord, som er gennemgående i tilbagemeldingerne fra de virksomheder/samarbejdspartnere, som har deltaget i Next EUD's innovationsforløb. Virksomhederne fremhæver elevernes engagement, at de tog opgaven seriøst og var klædt godt på til den af deres lærere. En virksomhedsrepræsentant fremhæver i den sammenhæng, at det var tydeligt, at eleverne var stolte af det, de havde lavet.

Også når det kommer til **internationalt udsyn**, forstået som at lære noget om, hvordan man arbejder i en international virksomhed/hvordan det er at være ung i forskellige lande mv., er 2 ud af 3 elever enige i, at de har opnået denne kompetence på Next EUD.

Som en del af det internationale udsyn har projektet også fokuseret sprogkompetencer, hvor lærerne kan se, at eleverne er blevet langt bedre undervejs i forløbet. Bl.a. fik de besøg af elever fra erhvervsskoler i andre europæiske lande, som fandt sted på modulet 'Internationalt udsyn 2', og disse besøg medvirkede til, at eleverne fik talt mere engelsk end almindeligvis.

"En af vores elever ville ikke tale engelsk foran andre. Hun endte med at have en udenlandsk elev boende. Og bestod sit engelsk. Flere har forbedret deres engelsk ret meget. De har opdaget, at verden er et spændende sted, og måske vil de også selv derud og læse eller arbejde engang." (Fokusgruppe, lærere)

"De er alle sammen blevet styrket i engelsk. Det er dog fortsat svært at få dem til at tale engelsk ved præsentationerne, men i små grupper taler de fint engelsk." (Fokusgruppe, lærere)

Lærernes tilbagemeldinger i den gennemførte selvevaluering støtter generelt set op om elevernes vurderinger af egne kompetencer inden for de nævnte områder. Flest lærere fremhæver dog projektets evne til at styrke elevernes innovative kompetencer.

Den kompetence, som færrest (49 pct.) af eleverne vurderer, at de har opnået, er **digitale kompetencer**, fx gennem arbejde med blogs, videooptagelser, fotos, hjemmesider, PowerPoint og apps. En forklaring dette kan være, at eleverne ikke vurderer, at de har lært meget nyt på Next EUD. Elevernes tilbagemeldinger indikerer, at mange ifølge egen vurdering faktisk er forholdsvis stærke på dette område, når de starter på erhvervsskolen og derfor måske er parate til højere kompetencemål på området?

"Jeg har brugt det meste i forvejen, så der var ikke så meget nyt for mig." (Åben besvarelse, spørgeskema)

"Jeg kendte til meget af det, inden vi startede her." (Åben besvarelse, spørgeskema)

Når disse tal sammenholdes med lærernes selvevaluering, viser der sig dog et mere nuanceret billede. Fire ud af syv lærere vurderer således, at elevernes digitale kompetencer i høj grad er blevet styrket gennem Next EUD.¹⁰

Sammenlignet med 1. årgang viser tallene i figur 3.2. pæne stigninger i elevernes vurderinger af egne kompetencer over stort set hele linjen. Særligt ses en stigning i andelen af elever, der vurderer, at de er blevet bedre til at samarbejde med andre elever (33 procentpoint); at de har lært noget af at arbejde sammen med elever fra andre uddannelser (26 procentpoint); og at de er blevet bedre til at finde på og arbejde med idéudvikling (18 procentpoint). Kun inden for de digitale kompetencer ses en uændret vurdering af blandt eleverne af egne kompetencer.

3.1.2 Elevfremhævelse af kommunikations- og præsentationskompetencer

I relation til elevkompetencer har det i fokusgruppeinterviewene været interessant, at eleverne især lagde vægt på, at de gennem deltagelsen i Next EUD er blevet bedre til kommunikation, herunder at **fremlægge for hinanden og for større forsamlinger**, ligesom de er blevet tryggere ved at skulle henvende sig til og tale med fremmede. Dette er kompetencer, som eleverne vurderer vil komme dem til gode i fremtiden, fx når de skal til jobsamtale.

"Jeg er blevet meget bedre til at fremlægge og til at formulere mig, så andre kan forstå en. Det er godt at have med i bagagen." (Fokusgruppe, elever)

"Jeg var meget genert, da jeg startede på Next, men er blevet mere åben nu. Da vi fx var med i DM i Skills kunne man ikke gemme sig på Next standen. Der blev vi nødt til at tale med alle mulige." (Fokusgruppe, elever)

"Vi er blevet verdensmestre i small talk." (Fokusgruppe, elever)

Lærerne og uddannelseslederne lægger særligt vægt på, at eleverne har fået kompetencer til at begå sig på andre scener end i læringsrummet/klasselokalet, hvilket de bl.a. har fået ved at komme ud på virksomheder, undervise for elever på andre skoler samt ved at afholde og tale på forskellige konferencer.

Flere lærere og projektmedarbejdere fremhæver også elevernes **selvstændighed** og **tilgang/indstilling til at løse opgaverne**, som har ændret sig markant undervejs i forløbet.

"Fra at sætte sig ned og brokke sig, spørger de nu i stedet, hvornår der er deadline, og om de skal lave det hele. De går bare i gang. Det har derfor heller ikke været nødvendigt at facilitere dem så meget her til sidst." (Fokusgruppe, lærere)

"Dataeleverne er særligt styrkede. Før skulle de holdes mere i hånden. Nu er de mere selvhjulpne. De løser opgaverne på en anden måde end tidligere. De kaster sig ind i opgaverne, de banger ikke." (Fokusgruppe, lærere)

¹⁰ En lærer svarer 'i nogen grad' og to lærere svarer 'ved ikke' på spørgsmålet.

"Flere elever italesætter, at de er blevet mere modige. En elev, jeg talte med, mente til at starte med, at det med praktik og erhvervsliv var noget, som mester skulle tage sig af. Nu var han blevet opmærksom på, hvor stor en rolle han selv skulle spille. Man kan mærke, at hans mindset er ændret. Vi er lykkedes med at åbne de unges udsyn mod erhvervslivet. Det skyldes bl.a. projektopgaverne, hvor de har arbejdet innovativt og skullet have kundepektivet med." (Projektmedarbejder)

Flere af evalueringens respondenter fremhæver da også, at et eksplicit fokusområde i projektets andet år har været at få eleverne til at være mere kontaktsøgende i forhold til omverdenen, herunder selv at tage kontakt til virksomheder, personer fra eget netværk mv. i forbindelse med de projekter, der har lavet.

"Nogle elever blev sendt ud uden lærere og skulle også selv tage kontakt til virksomheder. Det har været både godt og grænseoverskridende og er et element, der bør tages med over i GF1." (Fokusgruppe, lærere)

"Vi har haft fokus på at øve eleverne i at skabe kontakt til virksomhederne ud fra mantraet om, at både uddannelse og praktik er noget, man tager, ikke noget man får." (Projektmedarbejder)

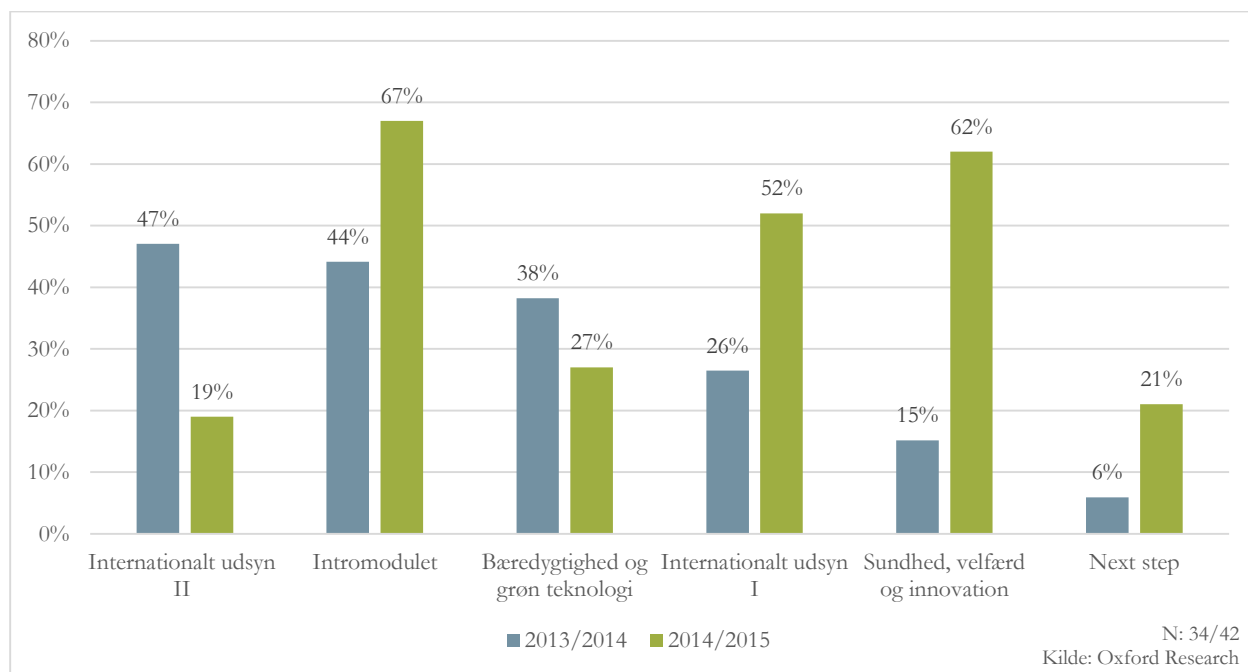
Det er tydeligt, at dette fokusområde har været vellykket, idet det både for elever og for lærere har flyttet nogle grænser og ændret mindsettet i forhold til det omgivende arbejdsmarked fra passivt til proaktivt. Det er samtidig ikke et område, som blev bragt op af elever eller lærere i midtvejsevalueringen – formentlig fordi det ikke blev tillagt samme vægt i projektets første år.

3.1.3 Langt større tilfredshed med de fællesfaglige moduler

I figur 3.3. vises elevernes vurdering af, hvor godt de har syntes om de enkelte fællesfaglige moduler på Next EUD. Som det ses, er der sket visse ændringer i elevernes tilfredshed med de enkelte moduler fra 1. til 2. årgang. For det første angiver en noget større andel af elever fra 2. årgang at være tilfredse med intromodulet – 67 pct. mod 44 pct. i 2013-14.

For det andet er tilfredsheden med de to internationalt udsyn-moduler 'byttet om', hvilket med stor sandsynlighed kan tilskrives, at den populære studietur til Berlin for 1. årgang lå på 'Internationalt udsyn 2', mens det for 2. årgang lå tidligere i forløbet på 'Internationalt udsyn 1'.

Figur 3.3: Elevernes vurdering af hvor godt de har syntes om de forskellige moduler (andel af adspurgte elever, der synes godt eller meget godt om modulerne), 1. og 2. årgang



For det tredje er det bemærkelsesværdigt, at elevernes tilfredshed med det første faglige modul 'Sundhed, velfærd og innovation' er steget så markant fra 1. til 2. årgang, således at hele 62 pct. af eleverne har syntes godt eller meget godt om dette mod blot 15 pct. sidste år.

Mange af eleverne fremhæver da også i både fokusgruppeinterviews og i spørgeskemaundersøgelsens åbne svar, at de har været glædest for at gå på Next EUD i forbindelse med 'innovationsforløbet' på Sundhed- og Velfærdsteknologi-modulet og på studieturen til Berlin (som fandt sted på modulet Internationalt udsyn I).

Innovationsforløbet fremhæves særligt for sin seriøsitet og for, at eleverne fik mulighed for at udvikle noget nyt. Også samarbejdet med Microsoft fremhæves positivt af eleverne. Det er både læreres og elevers klare tilbagemelding, at det skærper elevernes motivation, at der kommer nogen udefra og ser på deres projekter.

"Det var godt at have Microsoft med. Man tager det mere seriøst, og man opper sig mere, når man kan se folkene fra virksomhederne. De kommer der med jakke og slips, og så bliver man mere opsat på at gøre det godt." (Fokusgruppe, elever)

"Man vil jo ikke spille deres tid." (Fokusgruppe, elever)

"I det konkrete samarbejde med Microsoft kunne jeg se, at der var krummer i eleverne. De projekter, eleverne fik lavet, var langt over mine forventninger. De var meget mere seriøse, når de fandt noget, de syntes var spændende. De tog ejerskab meget tidligt." (Fokusgruppe, lærere)

"Det er det virkelighedsnære, der skaber motivation. Virksomhederne stiller også bare nogle andre spørgsmål, som typisk opleves som mere relevante og virkelige." (Fokusgruppe, lærere)

Studieturen på "Internationalt udsyn I" fremhæves primært for sin evne til at styrke det sociale sammenhold og fællesskab og for at være sjov og lærerig. Enkelte elever fremhæver også de udenlandske gæster, som var på besøg i forbindelse med modulet "Internationalt udsyn II" som godt, og andre nævner, at de har fået en øget forståelse for arbejdskulturer i andre lande.

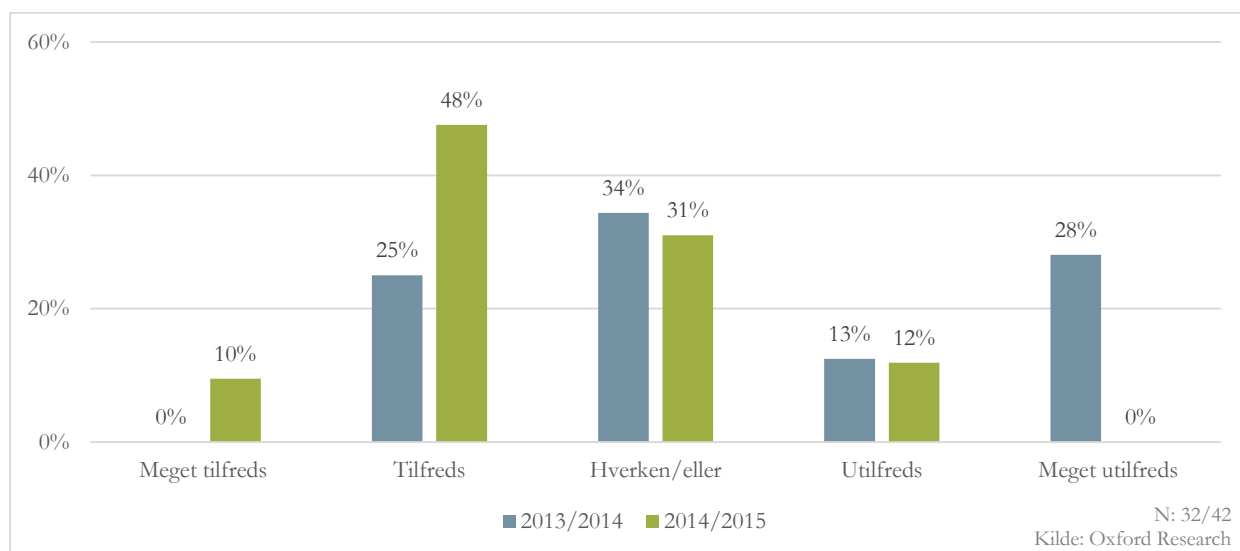
På baggrund af ovenstående resultater vedrørende elevernes kompetencer er det alt i alt evaluators vurdering, at det er lykkedes at opbygge et tværfagligt læringsfællesskab for eleverne i Next EUD, hvor dette tværfaglige læringsfællesskab har fungeret som katalysator for udvikling af elevernes vækstkompetencer.

Alt i alt falder tilbagemeldingerne godt i tråd med de tilbagemeldinger, som eleverne fra 1. årgang af Next EUD gav i forbindelse med midtvejsevalueringen, hvori den tætte relation, der er mellem elevernes arbejde med konkrete innovative løsninger og tværfagligt samarbejde, blev fremhævet. Det har særligt været i disse sammenhænge, at eleverne har kunnet se værdien ved at bringe deres forskellige fagligheder i spil. Samtidig er netop det innovative virksomhedssamarbejde godt i forhold til at konkretisere mange af de abstrakte ting, som eleverne har arbejdet med undervejs i de tværfaglige moduler.

En konklusion er således, at det modul, som eleverne finder mest attraktivt og brugbart, er Sundhed- og Vel-færdsteknologi-modulet. Dette modul medvirkede i høj grad til at åbne elevernes udsyn mod nye arbejdsmarkeder og funktioner i kraft af virksomhedssamarbejder med fokus på konkret opgaveløsning, udvikling af nye idéer og dialog med eksterne interessenter. De modeller og undervisningsformer, som blev anvendt på dette modul, viste sig således i høj grad at fungere godt og bør tages med videre af både erhvervsskoler og Region Hovedstaden.

Ses der på elevernes tilfredshed med Next EUD alt i alt, viser figur 3.4, at tilfredsheden med Next EUD er højere blandt 2. årgangs elever end blandt eleverne fra 1. årgang. I alt 58 pct. af de adspurgte elever tilkendegiver, at de har været tilfredse eller meget tilfredse med at gå på Next EUD, mod blot 25 pct. fra første år. Samtidig er de meget utilfredse elever forsvundet blandt 2. årgang. Andelen af hverken/eller og utilfredse elever er blot få procentpoint lavere blandt 2. årgang to, dvs. niveauet her er nogenlunde det samme.

Figur 3.4: Elevernes tilfredshed med at gå på Next EUD (pct. af adspurgte elever), 1. og 2. årgang
(Spørgsmål: *Hvor tilfreds har du alt i alt været med at gå på Next EUD?*)



Alt i alt er det således en væsentlig konklusion, at andelen af tilfredse elever er steget betragteligt fra 1. til 2. årgang, og at knap 60 pct. af eleverne udtrykker tilfredshed med forløbet *alt i alt*.

Ifølge en af uddannelsesleder er der ingen tvivl om, at det har en betydning for hele forløbet, at erfaringerne fra første år har kunnet bringes i spil – både de gode og de mindre – i forbindelse med redesign og konkret gennemførelse af de fællesfaglige moduler for årgang 2. Modul for modul har man kunnet anvende erfaringerne fra første år til at vurdere, hvad man skulle bruge og ikke bruge i de nye forløb. Dette er som nævnt ovenfor lykkedes godt på trods af den forholdsvis store udskiftning af lærere mellem år 1 og 2, ikke mindst takket være en fast stamme af projektledere og pædagogiske tovholdere, som har sikret overførsel af viden og erfaringer fra år 1.

Hertil kommer, at strukturen for hele forløbet har været klarere for alle, da man gik i gang (i modsætning til år 1), ligesom lærernes og projektmedarbejderne har haft lettere ved at gå til opgaven på andet år givet den erfaring, de fik i år 1.

Det faktum, at man i projektet har kunnet bygge videre på det fundament, som projektet brugte det første år på at bygge, synes med andre ord at have spillet en rolle for elevernes tilfredshed med Next EUD, og det understreger vigtigheden af, at omfattende udviklingsprojekter – og indsatser som dette gives tid og plads til at udvikle sig, hvis potentialerne for alvor skal høstes.

3.1.4 Eleverne udfordret på en lang række områder

Next EUD har i stor udstrækning udfordret eleverne på en række områder, som ordinære erhvervsskoleelever typisk ikke møder. Særligt følgende områder er vigtige at fremhæve:

- Principper om **samskabelse**, hvor eleverne er blevet aktivt involveret i tilrettelæggelsen af forløbene, hvormed der stilles høje forventninger til elevernes engagement og faglighed. Bl.a. er eleverne som nævnt blevet mødt med klare forventninger om selv at skulle kontakte virksomheder og andre samarbejdspartnere i forbindelse med forskellige projekter.
- **Gruppearbejde** om stort set alle opgaver og projekter.
- **Tværfaglighed**, hvor eleverne konstant har skullet forholde sig til elever med en anden faglig baggrund end deres egen.
- Den **geografiske mobilitet** som er blevet forventet af eleverne undervejs. Undervisningen har således været gennemført på flere forskellige adresser, både i Indre By, i Ballerup og i Ishøj, og dette har stillet krav til eleverne om både involvering og omstillingsparathed.
- De **mange forskellige undervisere og projektmedarbejdere**, som eleverne har mødt og skullet forholde sig til.

Next EUD's projektledelse lægger i den forbindelse vægt på, at det er relevant at forholde sig til Next EUD's udfordring af eleverne i lyset af erhvervsskolernes såkaldte **EMMA-kriterier**, som er de egnethedsbetingelser, der ved erhvervsskoleelevernes afslutning af grundforløbet skal afgøre, om eleven er egnet til den eller de uddannelser, som eleven ønsker. EMMA-kriterierne lægger op til, at eleven ved endt grundforløb skal være Egnede (kvalificeret og efterfølgende egnet til at fungere på arbejdsmarkedet), Mobil geografisk (være parat til at modtage en praktikplads, selvom det kan medføre flytning eller lang transporttid), Mobil fagligt (acceptere en rimelig praktikplads/skolepraktikplads inden for anden uddannelse end den primært ønskede) og Aktivt praktikplads-søgende (være aktiv søgende og synlig på praktikpladsen.dk).¹¹

Pointen er, at Next EUD eleverne allerede på deres grundforløb er blevet udfordret mere end normalt på forskellige parametre, og at det i dette lys er bemærkelsesværdigt, at frafaldet blandt de unge ikke har været større, end det er på de ordinære grundforløb.

Også en af uddannelseslederne har blik for dette:

"Det er overraskende, hvor mange elever der holder ved her på andet år. Frafaldet har været lavt. Det er en kompetence, at de er vedholdende." (Uddannelsesleder)

Som tallene i nedenstående figur 3.5. viser, har der været en større gennemførselsprocent på andet år af Next EUD end på første år. Mens den i 2013/2014 var på 61 pct., var den i 2014/15 på 69 pct. Dette tal er på niveau med gennemførselsprocenten for erhvervsuddannelser i Region Hovedstaden, når man ser på de seneste nøgletal på området.¹²

¹¹ EMMA-kriterierne er nærmere beskrevet på Undervisningsministeriets hjemmeside, se <http://www.uvm.dk/Service/Publikationer/Publikationer/Erhvervsuddannelser/2010/skolepraktik2010/3-Egnethedsbetingelserne-EMMA-kriterierne>

¹² Region Hovedstaden, Tal om uddannelse, hvor gennemførselsprocenten i 2012 for alle erhvervsuddannelser i regionen var 70 pct. Se <http://www.talomuddannelse.dk/noegletal/gennemfoersel-og-frafald/#/>

Figur 3.5: Antal elever og gennemførelse på Next EUD, opdelt på årgange og på skoler

År	Antal elever ved start	Antal fuldført	Gennemførelsesprocent	Gennemførelsesprocent opdelt på skoler		
				TEC	CPH WEST	SOPU
2013/2014	80	49	61%	49%	71%	75%
2014/2015	77	53	69%	58%	75%	74%

Kilde: Next EUD's interne evaluering 2015.

Bemærk, at tallene ikke er helt overensstemmende med de tal, der blev oplyst til midtvejsevalueringen.

Elevernes tilbagemeldinger i Next EUD bør ses i lyset af ovenstående forhold, for der er ingen tvivl om, at de til tider har følt sig meget udfordrede. Ikke desto mindre har de fleste 'holdt ud'.

Det er dog værd at bemærke, at gennemførelsesprocenten for de tekniske uddannelser under TEC begge år har været lavere end for CPH WEST og SOPU. Det er evaluators vurdering, at dette skyldes, at Next EUD alt andet lige har haft lettere ved at appellere til de mere bogligt orienterede elever end til de oftest mere teknisk interesserede fra TEC, som både blandt årgang 1 og 2 efterspurgte mere 'værkstedstid' med praktiske opgaver. Hertil kommer, at TEC-eleverne, jf. midtvejsevalueringen, begge år har haft vanskeligst ved at navigere i vekselvirkningen mellem fagfaglig undervisning på egen skole og tværfaglig undervisning på de tre projektskoler med behov for repetition og ekstra undervisning til følge i nogle tilfælde.

Læren af dette er, at erhvervsskolerne i tilrettelæggelsen af lignende tværfaglige læringsfællesskaber i fremtiden dels bør have særligt fokus på, at forløbene i lige så høj grad appellerer til de praktisk eller teknisk orienterede elever som til de mere 'talende' eller bogligt orienterede elever, dels bør tænke i smidige samarbejdsmodeller, der kan passe ind i de vidt forskellige uddannelsesretninger, som erhvervsskolesektoren består af.

3.1.5 Kompetencer vanskelige at få øje på undervejs i forløbet

I forlængelse af ovenstående forhold er det samtidig evaluators vurdering, at nogle af de **kompetencer**, som eleverne har skullet tilegne sig, **er særdeles vanskelige at forstå** for eleverne. Dette kommer eksempelvis til udtryk ved, at mange af eleverne har haft fokus på de faglige mål og på at få stillet så konkrete opgaver som muligt. De har derfor haft svært ved at se, hvad mere sociale øvelser og opgaver undervejs har skullet gøre godt for.

"Nogle gange lærer vi noget, som vi ikke ved, hvad vi skal bruge til ud over at blive bedre til at arbejde sammen". (Åben besvarelse, spørgeskema)

"Jeg tror, det er en god idé for erhvervsskoler, men ikke for HG. Der er for meget børnelege!" (Åben besvarelse, spørgeskema)

Hertil kommer, at det generelt er **vanskeligt** – ikke bare for Next EUD-elever, men formentlig for de fleste skoleelever – **at sætte ord på, hvad det konkret er, de har lært**, mens de befandt sig midt i forløbet.

Her er det lettere for elever, der er kommet mere på afstand af forløbet, at vurdere, hvad de har lært, og hvad de kan bruge de kompetencer til, som de fik på Next EUD.

Som led i Next EUD's interne evaluering er en række af eleverne fra 1. årgang blevet interviewet efterfølgende. Den gennemgående tilbagemelding fra disse elever er, at det altovervejende er deres personlige kompetencer, som er styrket gennem Next EUD. De fremhæver, at de er blevet bedre til at samarbejde med andre, der har andre interesser og baggrunde.

Samtidig sniger der sig også erkendelser ind om, at faglighed er noget bredere, end de unge oprindeligt havde tænkt. Eleverne fremhæver særligt, at forhold som bæredygtighed, it og innovation har været relevante at lære om.

"Før tænkte jeg kun på, at jeg kunne søge arbejde på forskellige it-support-steder. Nu tænker jeg, at jeg sagtens kan søge på et hospital og arbejde sammen med nogle andre. Der er flere muligheder." (Elev fra TEC, 1. årgang af Next EUD)

"Det der med at kunne lave hjemmesider og bruge Excel, det er altså ikke sådan noget man lærer på det normale grundforløb på SOPU. Men jeg kan bruge det fremover." (Elev fra SOPU, 1. årgang af Next EUD)

Blandt lærere og uddannelsesledere er man meget bevidst om, at eleverne ikke i alle tilfælde er bevidst om de kompetencer, som de har tilegnet sig undervejs i projektet, selv om lærerne undervejs i forløbet har gjort meget ud af at fortælle eleverne, hvorfor de ikke hele tiden lærer noget konkret. Det har fx forklaret, at det er en tankegang for at løse fremtidens opgaver:

"Det handler om, at eleverne skal få øje på deres egen læring. De skal indse, at deres læring kan være andet end paratviden. De skal lære på en ny måde, og de skal forstå, at de kan få noget andet med sig. Dataeleverne kan fx synes, at det var svært, da de skulle hjælpe de andre og være 'it-supportere'. De har følt, at de spildte tiden og ville hellere lave noget selv. Men læringen er også at lære fra sig. Det skal vi have kommunikeret ud til eleverne, så de ikke føler, at de spilder tiden eller bliver udnyttet." (Uddannelsesleder)

"Kompetencer er noget, der er usynligt for den målgruppe. De vil formentlig sige, at de synes, forløbet har været forvirrende." (Uddannelsesleder)

"Den projektbaserede undervisning er unik og spændende at være en del af. Men eleverne har svært ved at se undervisningen i projekterne, og derfor er det vigtigt også at have noget tavleundervisning. Projekterne skal derfor rumme mange aspekter, både gruppearbejde og individuel undervisning, og her synes jeg, at vi fandt en god formel." (Fokusgruppe, lærere)

Det handler med andre ord om at blive **endnu klarere på at få kommunikeret til eleverne, at ikke kun fagfaglig viden er læring**. Det er tværfaglighed og dét at hjælpe andre eksempelvis også. Flere ser derfor også perspektiver i, at man på erhvervsskolerne kan arbejde mere med differentiering fremadrettet, så nogle elever i nogle sammenhænge kan bruges som lærere for andre elever.

Nogle supplerende, konkrete eksempler på, at eleverne i overensstemmelse med projektets formål har tilegnet sig nogle kompetencer i forløbet, som de har anvendt i andre sammenhænge, er præsenteret i boksen nedenfor:

"I fredags havde vi et HG-løb med poster her på skolen, hvor Next-eleverne vandt stort. De er vant til samarbejdsøvelser og teambuilding, hvor man kan grine med og ad hinanden. I starten har de tænkt 'hvad skal vi bruge det her til', men de har godt kunnet se det. Der er ikke mange jobs derude, hvor man ikke skal kunne forholde sig til andre og samarbejde." (Lærere, CPH WEST)

"En af vores Next EUD elever fra sidste år, som ellers har været forbeholden over for forløbet, har fortalt, at han har fået en praktikplads, og tilskriver det selv, at han var med i Next EUD. Han kunne præsentere sig selv, sine kompetencer, sit udsyn og hvad han havde lært, og det havde de syntes var interessant. Han kunne tilbyde noget lidt nyt, og det havde en positiv effekt." (Lærere, TEC)

"To af eleverne fra første årgang af Next EUD vandt DM i skills i 2015 inden for kategorien detail og har i dag eget CVR nummer." (Projektmedarbejder)

3.1.6 Elevefterspørgsel af strammere tilrettelagt og styrket faglig undervisning

Med disse forhold in mente er det naturligvis også relevant at forholde sig til de mere kritiske tilbagemeldinger, som eleverne er kommet med i forbindelse med denne evaluering.

En del elever giver udtryk for, at undervisningen har været **for løst tilrettelagt** med **for meget tid** til at løse opgaverne. Dette er et forhold, som også blev fremhævet af elever fra 1. årgang.

"Det har været meget uorganiseret undervisning og rodet." (Åben besvarelse, spørgeskema)

"Vi har ofte haft alt for meget tid til de opgaver, vi skulle løse." (Fokusgruppe, elever)

"Der har været mange dage, hvor lærerne sagde, at de ikke vidste, hvad vi skulle lave i dag. Vi fik at vide, at vi kunne vælge at se en film, som overhovedet ikke havde noget at gøre med vores undervisning. Det er fint nok med sådan nogle hyggedage en gang imellem, men der har været for mange af sådanne dage." (Fokusgruppe, elever)

Udfordringerne ifølge eleverne har været dels et for lavt fagligt niveau – efterlysning af mere ”kød” på modulerne og mere faglig udfordring, dels bedre forberedelse af modulerne. Evaluatoren er fra de observationer, vi har gjort undervejs i forløbet, bevidst om, at det faglige spænd mellem eleverne har været stort, og at ikke alle elever har været lige engagerede og disciplinerede. Ikke desto mindre er det et relevant opmærksomhedspunkt, at der er en større gruppe af elever, som har villet mere, og som efterspørger et højere fagligt niveau.

Denne erkendelse deles af nogle lærere og uddannelsesledere, der giver udtryk for, at forventningerne til eleverne måske har været for lave. Der er arbejdet meget med undervisningsdifferentiering i Next EUD med henblik på at møde den enkelte elev bedst muligt, hvor denne er. Nogle lærere giver dog udtryk for, at de har følt sig udfordrede i forhold til at motivere de mindst motiverede elever, ikke mindst i forbindelse med undervisningsformer uden meget faste rammer og regler.

Dette giver grundlag for at konkludere, at der – i overensstemmelse med erhvervsskolereformen – er særdeles **gode takter i at arbejde mere med undervisningsdifferentiering, niveaudeling og talentspor på erhvervsskolerne**. En del af eleverne på Next EUD synes at være i målgruppen for sådanne indsatser.

I et fremadrettet perspektiv kan tilbagemeldingerne endvidere bruges konstruktivt i forhold til fastlæggelse eksempelvis af innovationsforløb og virksomhedssamarbejder. Her er læren, at **modulerne ikke bør være for lange**. Et passende forløb var innovationsforløbet med Microsoft. Hvis forløbene bliver for lange, bliver det svært for eleverne at holde dampen oppe undervejs.

Endvidere efterlyser særligt eleverne fra TEC, at deres **faglighed kunne komme mere i spil**. Mekanikerne kunne eksempelvis godt have tænkt sig, at man i bæredygtighedsmodulet havde fået mulighed for at arbejde med elbiler. Samme efterspørgsel blev givet i midtvejsevalueringen, som indikerede, at eleverne fra SOPU og CPH WEST havde nemmere ved at se deres faglighed i mange af projekterne, end de mere teknisk interesserede elever. Pointen er, at eleverne synes, de er kommet med gode forslag til, hvordan deres interesser kunne imødeses bedre, men at dette ikke synes at være sket i tilstrækkelig grad.

Også nogle lærere, uddannelsesledere og pædagogiske tovholdere vurderer, at der fortsat har **manglet en rød tråd mellem fagfagligheden og Next EUD**, som også var et forhold, som blev fremhævet i midtvejsevalueringen. Hertil kommer, at det har været en generel udfordring at få tilpasset undervisningen på syv forskellige grundforløb med de fællesfaglige moduler med Next EUD.

”Det sværeste i projektet har været, at eleverne har været væk i perioder, der ikke har passeret med det fagfaglige her på skolen. Det har skabt mange frustrationer hos eleverne. Next EUD har ikke passeret ind i syv forskellige undervisninger, og det fagfaglige har måttet lide under Next.” (Fokusgruppe, lærere)

En vigtigt konklusion og læring i den forbindelse er, at det ved fremtidige samarbejdsprojekter er vigtigt at tænke i **smidige samarbejdsmodeller, der kan passe ind i de vidt forskellige uddannelsesretninger**, som erhvervsskolesektoren består af. Evalueringen vidner om, at korte, målrettede og fleksible fællesfaglige moduler – frem for mere samlede og lange forløb som Next EUD – vil være en både efterspurgt og farbar vej fremover.

3.2 SKABELSEN AF ET UNGDOMSUDDANNELSESMILJØ

En af målsætninger med Next EUD er at skabe et attraktivt alternativ til de gymnasiale uddannelser. Hensigten med Next EUD har dermed været at skabe et ungdomsuddannelsesmiljø for eleverne på denne uddannelse. Ungdomsuddannelsesmiljø skal i den forbindelse ses som noget bredt, og man har arbejdet med temaer såsom elevinddragelse, it, fysiske læringsmiljøer og læringsmiljøer, som alle er blevet betragtet som styrende for tiltag, der har skullet styrke ungdomsuddannelsesmiljøet.

Midtvejsevalueringen viste, at det sociale element i projektets første år var noget af det mest vellykkede ved projektet ifølge eleverne. Også denne evaluering viser samlet set, at det er her, man er lykkedes bedst i sit forehavende. Det er det sociale sammenhold, som eleverne og lærerne fokuserer på, herunder særligt introduktionsforløbene, hvor eleverne blev inddelt i de klynger, som de fortsatte med at arbejde i under hele forløbet, og studieturen til Berlin, som eleverne har vægtet særdeles højt.

"Introdagene var virkelig sjove. Man skulle bare kaste sig ud i det. Jeg vil sammenligne det lidt med at gå på efterskole."
(Fokusgruppe, elever)

Det sociale sammenhold kommer også til udtryk ved, at hele **88 pct. af eleverne** svarer i spørgeskemaundersøgelsen, at de **har fået venner både på deres egen og fra de andre uddannelser** (de resterende 12 pct. svarer, at de kun har fået venner fra deres egen uddannelse) – ingen svarer, at de ikke har fået nogle venner på Next EUD, hvilket der var et par enkelte elever fra 1. årgang, der gjorde.¹³

69 pct. af eleverne fra årgang 2 svarer, at de synes, at der er en god stemning på fællesmodulerne på Next EUD. 19 pct. svarer 'ved ikke', mens blot 12 pct. svarer, at der ikke er en god stemning. Dette er nogenlunde samme niveau som blandt eleverne fra årgang 1, hvor en lidt større andel dog fandt, at der var en god stemning på holdet.

En anden måde, hvorpå Next EUD's sociale sammenhold kommer til udtryk, er i interviewene med de elever, som gik på årgang 1, og som er blevet interviewet efterfølgende til den interne evaluering af Next EUD. Her giver flere elever klart udtryk for, at de savner Next EUD.

"Jeg savner faktisk Next EUD. Helt vildt. Jeg vil rigtig gerne tilbage. Pga. det sociale. Det er nogle gode mennesker"
(Elev fra SØPU, 1. årgang af Next EUD)

"Jeg blev meget glad for Next, da vi kom længere ind i processen. Jeg stod op om morgenen og tænkte "kom nu", hvornår kan jeg komme i skole og møde de nye venner." (Elev fra CPH WEST, 1. årgang af Next EUD)

De interviewede elever, som har fået Next EUD lidt på afstand, og som i dag er på et almindeligt hovedforløb, giver således udtryk for at de savner sammenholdet og venskabet på tværs af uddannelserne, som de muligvis ikke oplever helt så stærkt, hvor de er i dag.

Der gives ikke *én bestemt opskrift på*, hverken ifølge elever, uddannelsesledere eller lærere på, hvorfor det sociale sammenhold har været så godt, og hvordan det gode uddannelsesmiljø er skabt. Når man spørger eleverne, er det som nævnt især introduktionsdagene og studieturen, som de fremhæver som fremmende for det gode sociale sammenhold, men det er i lige så høj grad det tværfaglige samarbejde om konkrete opgaver, som har medvirket til, at de har lært hinanden at kende 'på godt og ondt'. Lærere og uddannelsesledere nævner både tilgangen til eleverne, elevinddragelsen og forskellige konkrete tiltag såsom indretning af læringsrum som fremmende for et godt ungemiljø.

"Et ungdomsuddannelsesmiljø er en diffus størrelse, men jeg synes, man har fået skabt det. Det, at vi har haft undervisere og projektmedarbejdere fra forskellige skoler med forskellige perspektiver, gør det meget moderne, og denne moderne tilgang har tilført både skoler og undervisere noget nyt. Summen af ressourcer har skabt en modernisering og et nyt læringsrum. De

¹³ Blandt eleverne fra årgang 1 svarede også 88 pct., at de havde fået venner både fra deres egen og de andre uddannelser, 6 pct., at de kun havde fået venner fra egen uddannelse og 6 pct., at de ikke havde fået venner på Next EUD.

har fået elementer med, som er med til at gøre, at der bliver et socialt miljø, som ikke har været så tydeligt før.” (Uddannelsesleder)

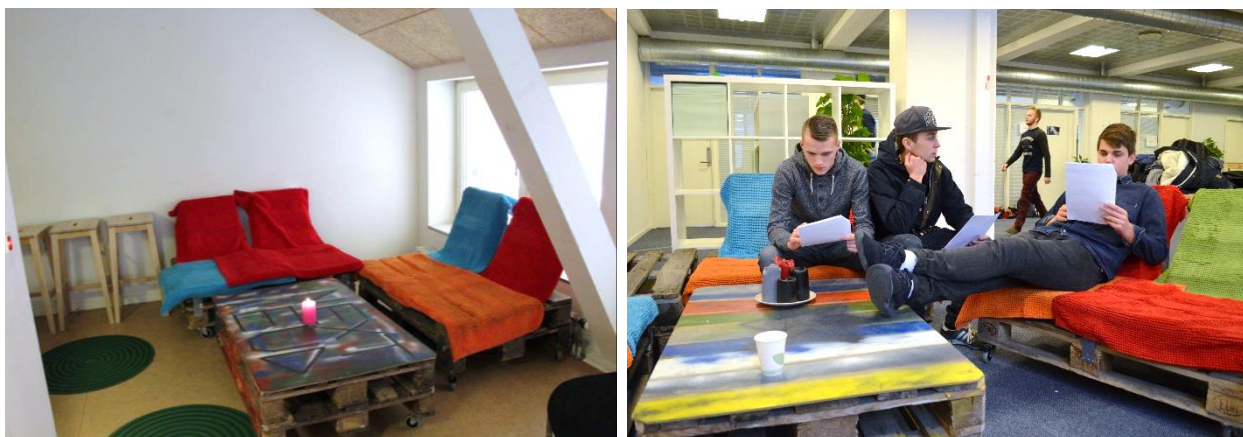
Det er på den baggrund evaluators vurdering, at det skyldes et **godt miks af både faglige og mere sociale initiativer, der tilsammen har skabt rammerne for et godt fællesskab**. Som midtvejsevalueringen konkluderede, skabes et ungdomsmiljø både gennem de fælles læringsaktiviteter og gennem de mere sociale elementer.

På den baggrund er det relevant at fremhæve en række af de ændringer, der blev foretaget fra 1. til 2. årgang med henblik på at styrke ungdomsuddannelsesmiljøet. En af ændringerne var, at **studieturen blev fremrykket**, så den allerede fandt sted på 2. modul. Som det fremgår af afsnit 3.1.3. har studieturen været en populær aktivitet begge år, der – sammen med introdagene – har medvirket til at ryste eleverne sammen. I forhold til at skabe et ungdomsuddannelsesmiljø har det derfor været en god idé at flytte denne, så eleverne får længere tid til at udnytte de sociale relationer, som denne tur skaber.

En anden ændring er **klyngerne**, som eleverne blev inddelt i introdagene, og som de fortsatte i resten af forløbet. I klyngerne blev eleverne opdelt på tværs af køn og uddannelser. Ikke alle elever har været lige glade for den klynge, de har været i, og nogle af eleverne giver udtryk for, at klyngerne på 10-11 elever var lidt for store. Ikke desto mindre vurderer evaluator, at klyngerne netop har medvirket til at styrke nogle af de sociale og personlige kompetencer, som eleverne selv fremhæver i afsnit 3.1.1, herunder større åbenhed, overbærenhed og respekt for andre mennesker.

Herudover er der **morgenvært-ordningen**, som betød, at der hver morgen var en lærer, der tog imod de tidlige elever med kaffe og the og mulighed for en snak om stort og småt.

Også når det kommer til **de fysiske rammer**, har man i år 2 gjort mere ud af at forsøge at etablere nogle rammer, som indbyder til, at eleverne 'bliver hængende' efter skoletid. Særligt i den første del af forløbet blev der arbejdet med indretning af de midlertidige lokaler, som blev lånt til modulerne. Man afprøvede at indrette forskellige fælles undervisnings- og læringsmiljøer, som var fleksible og både kunne anvendes til undervisning og til pausetid, bl.a. med design af egne sofamøbler af europaller. Eleverne giver dog udtryk for, at der godt kunne have været flere formelle sociale arrangementer, såsom fredagscaféer. Der har dog været flere uformelle



Fælles undervisnings- og læringsmiljøer, som eleverne selv har været med til at designe og indrette i sensommeren 2014

sammenkomster efter skoletid, særligt da eleverne var på SØPU i Indre By og nemt kunne gå over i Kongens Have.

Der er dog fortsat lærere, der vurderer, at man for at opnå de fulde gevinster af de forskellige tiltag i Next EUD har behov for bedre fysiske rammer, der lægger op til, at eleverne bliver hængende efter skoletid. Nogle nævner nogle bedre udendørsarealer, andre nogle lokaler med bordfodbold, bordtennis og mulighed for at lave forskellige aktiviteter sammen.

Alt i alt er det tydeligt, at det på Next EUD er **lykkedes at skabe et socialt sammenhold mellem eleverne, som er stærkere end på de ordinære grundforløb**. Dette er i høj grad også lærernes fortjeneste, som har arbejdet aktivt med at få eleverne til at føle sig som en gruppe, tage hensyn til hinanden, inkludere dem der er anderledes osv. gennem forskellige faglige og sociale tiltag.

Herudover er det også en selvstændig pointe, at **den gode kønsbalance**, som er skabt på Next EUD, ved at blande uddannelser, hvor der traditionelt set er mange hhv. kvinder og mænd, **betyder meget** i forhold til at skabe et godt ungdomsuddannelsesmiljø. En elevkonference, der blev afholdt undervejs i projektet, illustrerede vigtigheden af en ligelig kønsbalance på erhvervsskolerne. Et godt miks af drenge og piger var således et forhold, som mange af 10. klasse eleverne lagde vægt på i deres spørgsmål til Next EUD-eleverne.

3.3 LÆRERNES SAMARBEJDE OG KOMPETENCER

Forandringsteorien for Next EUD forudsætter, at lærerne bruger nye metoder i undervisningen og antager en mere dynamisk lærerrolle som et skridt på vejen til, at eleverne opnår de vækstkompetencer, som er et centralt mål med Next EUD. I dette afsnit berøres derfor spørgsmålet, om **lærerne fået nye kompetencer og pædagogikker** til at øge kvaliteten af undervisningen, og hvordan er dette sket. Også skabelsen af et tvær- og flerfaglige læringsfællesskab er af central betydning for lærerne.

Midtvejsevalueringen viste, at lærerne gennem samarbejdet med lærere fra andre uddannelser på de fællesfaglige moduler havde fået en øget opmærksomhed på deres egen praksis og faglighed. Lærerne var endvidere blevet mere kompetente i forhold til at facilitere læringsaktiviteter for en stor gruppe af elever, ligesom de havde udviklet et godt fællesskab på tværs af skolerne. Midtvejsevalueringen viste samtidig også, at der var et forbedringspotentiale i forhold til at forberede en undervisning med et tydeligere rød tråd og en klarere rollefordeling.

Der blev taget en række initiativer efter første år med henblik på at styrke dette. I den sammenhæng blev **en del lærere skiftet ud efter sommerferien 2014**, så der var få lærere, der gik igen i årgang 1 og 2.

Der er både fordele og ulemper ved de mange lærerskift. På den ene side betyder denne udskiftning, at mange lærere skulle bruge tid på at tilegne sig de kompetencer, som lærerne fra sidste år havde fået. Derfor fremstod forløbet i år 2 i starten også mere rodet set fra både læreres og elevers perspektiv, end det formentlig ville have gjort, hvis der havde været flere gengangere fra første års lærergruppe. Omvendt betyder udskiftningerne, at der har været en del lærere inde over, hvormed metoder kan blive forankret bedre efterfølgende. Og samtidig fremhæver flere, at det har været godt for projektet, at en del lærere blev skiftet ud til fordel for friske kræfter, som bedre har kunnet se sig selv i projektet.

"Ikke alle lærere magtede opgaven. Kulturen omkring hvordan man plejer at undervise – i bestemte lokaler, efter faste læringsmål og fag og fra det individuelle til fælles planlægning og læring – er noget nyt i Next EUD, og ikke alle magtede det." (Uddannelsesleder)

Der er i den sammenhæng flere af de interviewede, der fremhæver, at den nye gruppe af lærere har været bedre til at se muligheder frem for begrænsninger i projektet, fx for forhold som it-faciliteter og lokaler, som også på andet år har været en udfordring, men som er blevet tacklet på en helt anden måde end første år.

"Vi er blevet mere omstillingsparate og tænker kreativt. Det handler om at få mest muligt ud af rummene." (Fokusgruppe, lærere)

Nogle lærere fremhæver også eksplicit, at der er gevinster ved en kombination af erfarne og nytilkomne lærere og ved kombinationen af lærere med erhvervsbaggrund og akademisk baggrund.

Evaluators vurderer, at det både er projektorganisationens og de nye underviseres fortjeneste, at projektet er lykkedes så godt i år 2 trods den forholdsvis store udskiftning af lærere, ikke mindst en fast stamme af projektledere og pædagogiske tovholdere.

Det faktum, at en gruppe lærere havde svært ved at magte Next EUD eller manglede den fornødne motivation, vidner dog også om, at der på erhvervsskolerne – i overensstemmelse med erhvervsskolereformen – er behov at styrke lærerstaben med opkvalificering af lærernes pædagogiske kompetencer og af den pædagogiske ledelse, hvis lærerne fremover skal arbejde i mere tvær- og flerfaglige læringsfællesskaber.



Kompetenceudvikling af lærere, efteråret 2014

Når det kommer til de **kompetencer**, som lærerne har opnået ved at være med i Next EUD, er der selvsagt en række af de kompetencer, som blev fremhævet ved midtvejsevalueringen, som går igen i slutevalueringen. Det drejer sig særligt om:

- **Ny dynamisk lærerrolle** – fra (tavle)undervisning til læring, herunder læringsrum, hvor eleverne inddrages, 'fra faglærer til underviser' og styrket fokus på kontaktlærersamtaler og 'den enkelte elev i fokus' (hvordan lærer eleverne bedst/hvordan åbner vi den enkelte elev op for læring)
- Tilegnelse af **nye didaktiske metoder**, herunder at lærerne er blevet bedre til at tænke i projektorienteret-, redskabs- og mere eksperimenterende undervisning. De er fx også blevet inspirerede til at bruge bevægelse og samarbejdsøvelser i undervisningen.
- **Styrket samfaglighed** – at kende hinandens faglighed, styrker og svagheder og samarbejde med udgangspunkt i hver sin faglighed
- **Styrkede samarbejdskompetencer** – erkendelsen af at man kan løfte meget i fællesskab
- **Mere opsøgende** i forhold til virksomhedssamarbejder og brug af eget netværk til at hjælpe med cases, bidrage som oplægsholdere etc.
- **Større tværfaglig forståelse**, bl.a. i forhold til virksomhedssamarbejde og brugen af it

I det hele taget bemærker flere, at de selvsamme kompetencekrav, som stilles til eleverne, også gælder for lærerne, ikke mindst samarbejdsevner og tværfaglig forståelse.

"Det kræver noget at værkstedsundervise 70 elever sammen med to andre og sammen med andre fagligheder. De krav til kompetencer, vi stiller til eleverne, har lærerne også selv skullet leve op til." (Projektmedarbejder)

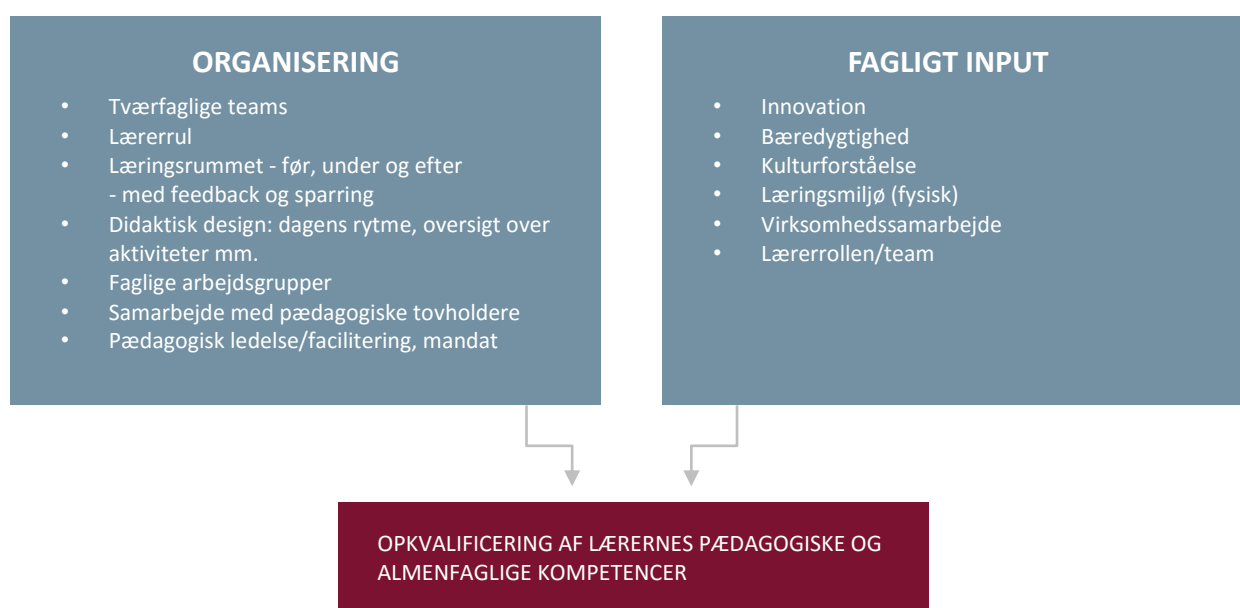
"Jeg er blevet bedre til at samarbejde med andre mennesker. Jeg troede, at jeg ville få svært ved at samarbejde med nogle af dem fra SOPU, da de er meget anderledes end os. Men det har jeg lært. I starten syntes jeg, at de var lidt irriterende, men min kone bemærkede, at jeg var gladere, når jeg kom hjem fra arbejde, og hun mente, at det skyldtes mine nye kollegaer. Det er dejligt at få et bredere udsyn og lære at arbejde anderledes. På SOPU kan intet måles, alt kan lade sig gøre, på værkstedet er det hele meget opdelt i hårde facts. Vi har trukket hinanden i en sund retning og er blevet mere tolerante. Vi har accepteret, at vi er forskellige." (Fokusgruppe, lærere)

Som et godt eksempel på den større tværfaglige forståelse, som Next EUD har givet lærerne, kan samarbejdet med Microsoft fremhæves. På Microsoft, som har været samarbejdspartner både i år 1 og 2, kan man klart mærke, at lærerne har udviklet deres forståelse af, dels at indarbejde input fra virksomhedssamarbejde i undervisningen, dels – i det konkrete tilfælde – at IT er anvendeligt i alle fag; ikke kun for dataeleverne.

"Lærerne er nu med på, at IT er for alle, og at alle skal indtænke IT som en naturlig del af deres fag og de relaterede produkter. Det har været et rart og produktivt samarbejde med lærerne. De vidste, hvilke krav de kunne stille til eleverne, de har taget mere over, og min rolle har derfor været mindre, men stadig vigtig, fordi jeg har fungeret som døråbner til andre virksomheder." (Virksomhed)

De beskrevne kompetenceløft er sket via en række forskellige arbejdsmetoder, som groft sagt kan opdeles i 'faglige input' og i 'organisering', som er illustreret i figur 3.6:

Figur 3.6: Relevante arbejdsmetoder anvendt i Next EUD



Når det kommer til **organiseringssdelen**, har en vigtig metode været, at lærerne har været organiseret i tværfaglige teams, som udover at samarbejde internt overvære hinandens undervisning og gav feedback og sparring. Endvidere har lærerne arbejdet i lærerrul, hvilket vil sige, at de faste lærerteams har planlagt og udført undervisningen i 'rullende' og overlappende perioder. Lærerne har været glade for at arbejde i 'lærerrul', fordi det har givet dem mulighed for at planlægge den forestående undervisning i et mindre team og tidsmæssigt tæt op ad selve undervisningen (mens et andet mindre team varetog undervisningen). Det skabte en nærhed mellem planlægning og undervisning og gjorde begge dele mere dynamisk. F.eks. gav det mulighed for at tage elevernes proces såvel som input med i planlægningen i tråd med helhedsorienteret undervisning, som også har fokus på elevinddragelse. Lærerrul har kunnet lade sig gøre pga. de ekstra medarbejderressourcer i projektet, og skal den videreføres fx på GF1 med færre ressourcer, er det nødvendigt at sætte fokus på, hvordan skolerne skaber kvalitet i forberedelsen, herunder hvordan lærerne kan logik kompetenceudvikles i at tænke i denne organisering. Her vil det være oplagt at trække på de pædagogiske tovholdere, som har været med i Next EUD.

Endelig har Next EUD haft et fælles fagligt udgangspunkt i samme didaktiske model, faglige arbejdsgrupper, daglige briefings og debriefings og samarbejde med pædagogiske tovholdere om både planlægning og udførelse af undervisningen.

På den del, der vedrører **fagligt input**, har lærerne løbende deltaget på fælles lærerkurser med eksterne undervisere, der bl.a. har sat fokus på lærerrollen og læringsmiljøer, ligesom der har været studieture til England og Nederlandene for at få inspiration fra udlandet. Hertil kommer fagligt input i form af kompetenceudvikling 'mens man har været i gang' inden for emner som innovation, bæredygtighed, kulturforståelse, fysiske læringsmiljøer og virksomhedssamarbejde. Som fremhævet i midtvejsevalueringen er mange af lærernes opkvalificering blevet udviklet gennem en 'learning by doing'.

Meget af dette har naturligvis været muligt, fordi der har været afsat ekstra ressourcer til det i Next EUD, men forankret hos en pædagogisk tovholder er det styregruppens vurdering, at det vil være muligt for erhvervsskolerne at gennemføre lignende tiltag i en 'light' udgave inden for skolernes ordinære budgetter.

I den selvevaluering, som er gennemført som led i denne slutevaluering, giver samtlige syv lærere, der har deltaget, således udtryk for, at de i høj eller nogen grad er blevet inspireret til nye undervisningsmetoder og til nye pædagogiske tilgange. Samtidig vurderer seks ud af syv lærere, at de er blevet bedre undervisere gennem Next EUD, og samme andel at de er blevet kompetenceudviklet i forhold til erhvervsskolereformen.

Evalueringen viser, at **summen af forskellige metoder har medvirket til at opkvalificere lærernes faglige og pædagogiske kompetencer**. Når man skal skabe innovation, kræver det således, at man tænker i en bred palette af forskellige nye metoder og arbejdsformer, hvilket Next EUD i høj grad har været eksponent for.

Samlet set er det evaluators vurdering, at det også på lærersiden er lykkedes at opbygge et tværfagligt læringsfællesskab i Next EUD, hvor det fler- og tværfaglige læringsfællesskab har medvirket til dels at opkvalificere lærernes faglige og pædagogiske kompetencer, dels at få dem til at se deres fag i et nyt og bredere perspektiv. Alt i alt har det tværfaglige læringsfællesskab således været med til at understøtte den mere dynamiske lærerrolle.

Next EUD har – med et fortærsket udtryk – været en både krævende og spændende rejse for mange lærere, ikke mindst for de lærere, der har været med hele vejen. Flere lærere giver da også udtryk for, at det bliver svært at komme tilbage til de ordinære grundforløb.

"Det bliver svært at gå tilbage til rollen som underviser på grundforløbet, for det nye her har været spændende og fedt!"
(Fokusgruppe, lærere)

Samtidig betyder erhvervsskolereformen netop, at lærerne får mulighed for at bringe de nye kompetencer, de har fået, i spil efter sommerferien 2015. Særligt på GF1 forventer mange, at kompetencerne kan komme i spil, jf. afsnit 4.1.1.

I det hele taget er **forventningerne store til, hvad der kan videreføres fra Next EUD til erhvervsskolereformen, når det kommer til lærerrollen**. Uddannelseslederne har således særligt øje for, at lærerrollen i Next EUD er i tråd med den lærerrolle, som der lægges op til i erhvervsskolereformen. Derfor har det også været et vigtigt fokusområde i projektets år 2 at sikre, at læringen fra Next EUD både er blevet forankret på skolerne (fx ved at anvende fastansatte i projektet) og spredt til alle andre (ved at afholde kurser og ved at drøfte projektet på personalemøder).

I den sammenhæng fremhæver en uddannelsesleder det som en svaghed ved projektet, at der ikke alle steder har været gennemkørende lærere i Next EUD og i de ordinære grundforløb med henblik på dels at sikre en klar rød tråd for både elever og lærere, dels at kompetenceudvikle de fastansatte lærere på erhvervsskolen.

I næste kapitel sættes der yderligere fokus på skolernes arbejde med at forankre læringen fra Next EUD.

4. Læring fra Next EUD

I dette kapitel sættes der fokus på, hvilken læring Region Hovedstaden kan tage med fra projektet til det videre arbejde på erhvervsskoleområdet, herunder i arbejdet med at implementere erhvervsskolereformen og i arbejdet med relevante spor i ReVUS.

Indledningsvist er det relevant at fremhæve, at Next EUD's projektorganisation i løbet af 2015 har haft stort fokus på formidling og spredning af resultaterne fra projektet, som også har været en del af projektets formål.

Dette er primært sket gennem følgende aktiviteter:

- En ambitiøst anlagt **afslutningskonference** på CPH WEST i marts 2015, som markerede afslutningen på socialfondsprojektet, der havde over 100 deltagere, både fra erhvervsskoler, virksomheder og regionen.
- Udarbejdelse af forskellige **skriftlige publikationer**, som beskriver projektet (i et magasin) såvel som de koncepter og modeller, som er afprøvet i Next EUD, som netop var en af de anbefalinger, som blev givet i midtvejsevalueringen, jf. billedet til højre.
- **Hjemmesiden www.next-eud.dk**, der formidler alt materiale fra projektet.
- **Folkemødet** på Bornholm, både i juni 2014 og 2015, hvor Next EUD i 2014 var repræsenteret i Region Hovedstadens telt og i 2015 indgik i forskellige debatter.



Hertil kommer, at medarbejdere fra Next EUD har deltaget i en række **eksterne arrangementer**, hvorpå de har fortalt om Next EUD's processer og resultater. Projektets resultater er endvidere blevet formidlet til alle erhvervsskoleledere i Region Hovedstaden på et direktørkredsmøde, ligesom der er afholdt en række bilaterale møder omkring de uddannelsespolitiske resultater og indsatser for en række regionale uddannelsespolitiske aktører.

Projektansatte medarbejdere, hvis kontrakt er udløbet i foråret 2015, anses også for at være en god mulighed for at sprede viden og erfaringer fra Next EUD, såfremt de ansættes på andre erhvervsskoler i regionen.

Endvidere er der gennemført en **lang række tiltag for at forankre resultaterne fra Next EUD på de tre partnerskole**, hvilket er udførligt beskrevet i Next EUD's projektrapport til Erhvervsstyrelsen fra maj 2015.

Den brede palette af aktiviteter har tilsammen haft til formål at sikre, at resultaterne fra Next EUD kommer en bred skare til gode, ikke mindst i forbindelse med den forestående erhvervsskolereform. I figur 4.1. gives en række eksempler på, hvordan de tre partnerskole har arbejdet med hhv. at forankre erfaringerne fra Next EUD på uddannelserne, at sprede erfaringerne til andre lærere på egen skole og at sprede erfaringerne til lærere fra andre erhvervsskoler.

Figur 4.1. Eksempler på spredning og forankring af aktiviteter fra Next EUD

	SOPU	CPH WEST	TEC
Lokal forankring af erfaringer	• Videreførelse af morgenværtordningen • Udviklingsprojekt med nye bud på fleksible læringsrum • Virksomhedssamarbejde, bl.a. med fokus på bæredygtighed og internationalt udsyn • Læring i bevægelse som en aktiv del af undervisningen	• Igangsættelse af mindre udviklingsprojekter i HG-afdelingen vedr. nye læringsrum, digitale undervisningsformer, elevinddragelse, læring i bevægelse og nye måder at tænke virksomhedsinddragelse og praktikforberedende forløb på.	• Next TEC: Next EUD lærerne har løbende kompetenceudviklet et lokalt lærerteam på 3 gennemgående lærere til at udvikle lignende tværfaglige forløb tilpasset TEC
Intern spredning af erfaringer	• Afholdelse af hhv. sommerskole, vinterskole og andre workshops for alle ansatte med fokus på bl.a. pædagogisk it og andre erfaringer fra Next EUD	• Oplæg af forskellig karakter, i forbindelse med HG-afdelingens konkrete arbejde med udvikling af det nye grundforløb • Erfaringsudveksling til lærergruppen om tilrettelæggelse af problembaseret undervisning	• Workshops målrettet alle TEC-lærere med fokus på udvalgte erfaringer og emner, fx "Projektorganiseret undervisning", "Fag på Højere niveauer", "Ny lærerrolle & pædagogiske metoder", "Læring i bevægelse" og "Læring og IT" • Reform-forberedende workshops under det overordnede tema <i>helhedsorienteret undervisning</i> ud, hvor 35 lærere har deltaget
Ekstern spredning af erfaringer	• Samarbejde med KTS Ung • Undervisere og projektmedarbejde har deltaget i konferencer som oplægsholdere og undervisere	• Samarbejde med KTS Ung • Undervisere og projektmedarbejde har deltaget i konferencer som oplægsholdere og undervisere	• Samarbejde med KTS Ung • Undervisere og projektmedarbejde har deltaget i konferencer som oplægsholdere og undervisere

4.1.1 Erfaringer fra Next EUD af stor relevans for tilrettelæggelsen af GF1

Der er ingen tvivl om, at Next EUD's timing i forhold til erhvervsskolereformen har været god, og det er en væsentlig konklusion, at projektet har skabt en læring på de tre erhvervsskoler og i Region Hovedstaden, som kan anvendes fremover, særligt i forbindelse med tilrettelæggelsen af grundforløb 1 (GF1).

Både nuværende og tidligere uddannelsesledere fra de deltagende skoler lægger således heller ikke skjul på, at interessen for Next EUD blev større, da de fik kendskab til erhvervsskolereformens indhold, jf. kapitel 2. Projektlederne såvel som styregruppemedlemmerne fra de tre erhvervsskoler, der har været med i Next EUD, giver også den enslydende tilbagemelding, at erfaringerne fra Next EUD har været særdeles relevante i skolernes tilrettelæggelse af de nye grundforløb, som følger af reformen.

"Vi kan mærke, at der tænkes på Next EUD-måden. Hele måden at samarbejde på. Her bliver det måske bare tværfagligt i stedet for tværororganisatorisk." (Projektleder fra SÖPU)

"Vi bruger alt, hvad vi kan fra Next EUD, på GF1, værktøjerne osv. Havde vi ikke været med i dette projekt, ville vi have været bagud i forhold til implementeringen af reformen." (Projektleder fra TEC)

"De fem EUD afdelinger på CPH WEST har alle efterspurgt resultaterne. Vi har mange konkrete svar, når GF1 skal til at virke." (Projektleder fra CPH WEST)

"Vores GF1 havde ikke set ud, som den gør, hvis ikke vi havde været med i Next EUD. Det gælder både i forhold til tilgang til eleverne, organisering og indretning af læringsrum." (Uddannelseschef)

Netop de konkrete svar, som Next EUD kan give på nogle af erhvervsskolereformens nye fokusområder, fremhæves som et af de meget værdifulde resultater, som Next EUD har skabt. Nogle af de mange spørgsmål, som erhvervsskolerne netop bokser med i denne tid, er: "Hvordan skaber man et attraktivt ungemiljø?", "Hvordan arbejder vi med opkvalificering af lærernes faglige og pædagogiske kompetencer?", "Hvordan skal vi inddrage virksomhederne i undervisningen?" og "Hvordan styrker vi den pædagogiske ledelse?"

Her har partnerskolerne oplevet, bl.a. på konferencer arrangeret af Nationalt Center for Erhvervspædagogik, at der er få erhvervserhvervsskoler, der har noget konkret at byde ind med. Her er det helt centralt, at parterne i Next EUD har prøvet noget af, som mange har snakket om længe.

"Vi har fået en genstand at tale om, fordi vi har prøvet det af. Ingen siger, at Next EUD er et perfekt projekt, men vi har nu nogle begreber, værdier, metoder og folk, der kan hjælpe med det. Vi har fået nogle praktiske erfaringer, som man kan drøfte skoleudvikling ud fra. Mange har været involveret i det, og det har givet et indhold til reformen. Vi kan hjælpe hinanden med at implementere det i andre virkeligheder." (Projektleder, Region Hovedstaden)

Det er set fra evaluators perspektiv vigtigt, at Region Hovedstaden fastholder dette perspektiv som en væsentlig læring fra Next EUD – at man har fået en masse praktiske erfaringer på områder, hvor vi ved, at mange erhvervsskoler lige nu står på gyngende grund. Det være sig særligt inden for tværfagligt samarbejde mellem forskellige uddannelser, undervisning i innovation og samarbejde med virksomheder. Også erfaringer med nye

lærerroller samt værktøjer og metoder i undervisningen er særdeles relevante i lyset af erhvervsskolereformens fokus på opkvalificering af lærernes faglige og pædagogiske kompetencer

Projektledelsen i Next EUD fremhæver i forlængelse heraf projektet som en måde, hvorpå det er lykkedes at transcendere det fagfaglige på og få styrket arbejdet med nogle af de kompetencer, som erhvervslivet efterspørger blandt de faglærte, eksempelvis internationalt udsyn, sprogligt dygtige elever, tværfaglighed mv.

"Man skal være dygtigt fagligt, men man skal kunne noget mere i den internationale konkurrence, der er i dag." (Projektleder, CPH WEST)

"På enhver hyggeplads, på sundhedsinstitutioner osv. har op imod halvdelen en anden baggrund end dansk i dag, så det er rigtig vigtigt med de her samarbejds- og sprogkompetencer." (Projektleder, Region Hovedstaden)

Disse erfaringer er derfor særdeles vigtige at få italesat og tydeliggjort i de fora, hvor Region Hovedstaden er i tæt kontakt med erhvervslivet og ikke mindst i regionens arbejde med ReVUS, som skal udmøntes de kommende år. I strategien sætter regionen fokus på erhvervsuddannelsesområdet med en målsætning om at gøre erhvervsuddannelserne til et attraktivt førstevalg for flere unge direkte fra 9. eller 10. klasse. Erfaringerne fra Next EUD kan bidrage til indsatsen især med hensyn til styrkelse af ungdomsuddannelsesmiljøet på skolerne.

Herudover har projektet også taget hul på at orientere skolerne mod de vækstområder som ligger inden for ReVUS med modultemaer som "sundhed og velfærdsteknologi", "bæredygtighed og grøn vækst" og "internationalt udsyn". Bl.a. er der etableret kontakt til Gate 21 om at arbejde med "energigrigtig renovering i byggeriet". SOPU og TEC er endvidere i drøftelse om at lave et fag på hovedforløbet indenfor velfærdsteknologi.

Fx anfører nogle af de deltagende virksomheder også, at Next EUD har åbnet deres øjne for, hvad erhvervsskolerne har at tilbyde.

"Vi har fået øjnene op for, at vi godt kan se i andre retninger, når vi skal lave samarbejder. De studerende har nogle andre vinkler. Deres prototyper er håndgribelige. Erhvervsskoleeleverne kan gøre idéerne fysiske og ikke bare beskrive idéerne med ord." (Virksomhed)

Det er derfor af **central betydning, at de gode erfaringer fra Next EUD spredes til så mange erhvervsskoler som muligt**. Dette kræver en aktivt opsøgende indsats fra projektets parter, hvorunder det særligt må forventes, at Region Hovedstaden fremover vil komme til at spille den vigtigste rolle, hvilket uddybes i afsnit 4.2.

4.1.2 Barrierer og opmærksomhedspunkter - læring til fremtidige indsatser

Det er væsentligt at fremhæve, at Next EUD har været **et af de mere omfattende uddannelsesprojekter i regionen**, dels i form af de mange sideløbende dagsordener, dels i form af et særdeles stort behov for kontinuerligt at afstemme, koordinere og samarbejde på tværs af skoler og på mange niveauer (både ledelsesmæssigt,

lærermæssigt og administrativt) sammenlignet med mange af de andre udviklingsprojekter, som Region Hovedstaden igangsætter på uddannelsesområdet.¹⁴

"Man ser ikke mange projekter, der er så massivt som Next EUD. Udviklingsprojekter plejer at være smurt noget tyndere ud på skolerne, og det forventes typisk, at man blot skal afsætte et vist antal timer. Det særlige med Next EUD har været, at vi har skullet køre drift i projektet. Så det har været omvendt i forhold til mange andre projekter, hvor man skal finde tid til projektarbejde i den daglige drift." (Projektleder, Region Hovedstaden)

Udover at skabe et tværfagligt læringsfællesskab både for lærere og elever, at styrke elevernes tværfaglige vækstkompetencer og at skabe et attraktivt ungdomsuddannelsesmiljø var det tillige et formål med Next EUD at skabe organisationsudvikling, nytænkning af uddannelsesstruktur og ligeværdigt samarbejde på tværs af de tre skoler. En klar fordel ved disse formål var, at **skolerne har været meget forpligtede på dets gennemførelse**, har kastet mange ledelses- og medarbejderressourcer ind i det (særligt i år 2) og dermed kan høste megen erfaring fra projektet, som nu kan videregives både internt på egen skole og til andre parter.

Flere i projektet fremhæver samtidig, at der i projektet har været en fælles erkendelse af, at ikke alle elementer i projektet har været en bragende succes, men at både de gode og mindre gode erfaringer kan bruges fremover.

Blandt de **barrierer for samarbejde**, som evalueringen giver anledning til at fremhæve i denne sammenhæng, er tre centrale at fremhæve. Disse giver hver især anledning til opmærksomhedspunkter for fremtidige uddannelsesprojekter på erhvervsskoleområdet:

1. Der eksisterer på erhvervsskolerne vidt **forskellige kulturer, når det kommer til syn på undervisning, pædagogik og didaktik**. Hertil kommer forskellige holdninger til, hvad der fx er relevante fagligheder og kompetencer, hvilket ikke mindst skyldes erhvervsuddannelsernes store bredde. Dette understreger vigtigheden af tid til en løbende dialog om etablering af en fælles kultur i fælles projekter.
2. Mange medarbejdere på erhvervsskolerne har **få erfaringer med tværgående projektorganisationer eller projektsamarbejde**, hvorfor tydelighed og gennemsigtighed i strukturer, roller og beslutninger er af afgørende betydning for et vellykket projekt.
3. Skolerne kan have et vidt **forskelligt ambitionsniveau** i et fælles projekt, hvilket særligt er en risiko, hvis et projekt ikke er forankret på det samme ledelsesmæssige niveau på partnerskolerne, eller hvis der er for lang afstand mellem de ledelsesmæssige projektambitioner og den driftsmæssige virkelighed og dagligdag, herunder ressourcer, i den enkelte afdeling. Indledende og løbende forventningsafstemning på ledelses- og/eller styregruppeniveau er central i denne sammenhæng.

¹⁴ Jf. Oxford Research (2013): *Tværgående evaluering af Region Hovedstadens Uddannelsesprojektet*, april 2013

De nævnte barrierer viser efter evaluators vurdering, at der fortsat er brug for forskellige typer af indsatser, der kan styrke erhvervsuddannelserne i Region Hovedstaden med henblik på at gøre dem til et stadigt mere attraktivt tilbud til regionens unge.

Dette understreges ikke mindst af, at **tendensen i uddannelsessektoren i disse år går i retning mod øget samarbejde og dialog både mellem forskellige uddannelsesaktører og med omverdenen** for dels at skabe bedre overgange i uddannelsessystemet og til erhvervslivet, dels at øge videndeling og udvikling på tværs af aktørerne. Det er netop også forhold, som erhvervsskolereformen har fokus på at styrke.

Denne dagsorden har Region Hovedstaden i høj grad spillet med på, og Next EUD er et vigtigt indspil hertil, jf. næste afsnit.

4.2 REGIONENS ROLLE FREMOVER I LIGNENDE INDSATSER

Region Hovedstaden har over en årrække igangsat en lang række uddannelsesprojekter og initiativer med henblik på at styrke regionens ungdomsuddannelser, og som tidligere evalueringer har vist, har regionen med sin aktive medvirken i forskellige projekter været med til dels at støtte skolerne i at udvikle sig og arbejde med kvalitet og ambitionsniveau, dels at sætte fokus på regionale udfordringer og på den vækstpolitiske dagsorden.

Men samme evalueringer viser også, at der fortsat er rum for at højne det fælles udbytte af de tværfaglige uddannelsesprojekter. Samarbejde på tværs er ikke altid let, og mange sektorer er karakteriseret af, at aktørerne, herunder også mange fagprofessionelle i uddannelsessektoren, er vant til at arbejde selvstændigt og i mindre grad i tværfaglige teams eller i tværgående projekter. Der er imidlertid mange gevinster ved at samarbejde bredt, hvis man vil løse større samfundsmæssige udfordringer – i dette tilfælde at få flere unge i Hovedstadsregionen til at søge optagelse på og gennemføre en erhvervsfaglig uddannelse – og på den baggrund er den kapacitetsopbygning, som Next EUD har medvirket til, et vigtigt skridt på vejen mod at løse udfordringer, der rækker ud over den enkelte erhvervsskole.

Det kræver på den baggrund et langt sejt træk at ændre mindsettet i forhold til at samarbejde både med andre uddannelsesretninger såvel som andre skoler, dels at ændre kulturen på hver enkelt skole inden for centrale områder som pædagogik, didaktik og den konkrete tilrettelæggelse af undervisningen, som Next EUD har sat fokus på. De resultater, som projektet har opnået, skal således også vurderes i dette lys.

I relation til fremtidige indsatser på erhvervsuddannelsesområdet i Region Hovedstaden er det en vigtig læring fra Next EUD at have for øje, at når regionen går ind i en så kompleks verden, som erhvervsskolesektoren er, og når projektpartnerne udvikler et så komplekst projekt som Next EUD med det ambitiøse overordnede mål om at skabe 'fremtidens erhvervsskole', så opfattes projektet let som meget uoverskueligt og uigennemsigtigt, selv om projektorganisationen måske i sig selv ligner en typisk projektorganisation.¹⁵

¹⁵ Next EUD har været organiseret med en selvstændig projektorganisation bestående af Region Hovedstaden og de tre tilknyttede skoler. Den daglige projektledelse blev varetaget af en **Projektledergruppe** med repræsentanter fra projektorganisationen. Projektledelsen arbejdede fuldtid med implementering af projektet og mødtes undervejs en gang om ugen. Projektledelsen planlagde og tilrettelagde aktiviteter mv. i samarbejde med de pædagogiske tovholdere, som hver skole

Derfor er det også særdeles vigtigt, at man som **projektpartner analyserer sin kapacitet, sit ambitionsniveau og mulige organisering**, før man indgår i et projekt af Next EUD's størrelse. Herudover skal projektpartnerne afsætte god tid på at lave fælles aftaler og rammer for projektet. Region Hovedstaden bør desuden fremover have fokus på at **understøtte så realistiske vurderinger af udviklingsprojekter som muligt** i stil med Next EUD, når lignende projektansøgninger skal udarbejdes. Erfaringerne fra Next EUD er, at det tager tid at komme i gang med projektet, herunder at få afklaret de lovgivningsmæssige rammer, at få engageret medarbejder ressourcer til projektet mv. Den tid, det tager at rekruttere elever til et forløb, udvikle undervisning mv., må heller ikke undervurderes. Herudover gælder det for projekter, som er anlagt med en høj grad af drift på tværs af institutionerne, at de vil sandsynligvis opleve udfordringer med at skabe gennemskuelige beslutningsstrukturer, og dette skal man forberede projektansøgerne på.

En central læring fra Next EUD er i forlængelse heraf, at projektledelse og projektmedarbejdere, når projektorganisationen er på plads, bør **tydeliggøre strukturer, guidelines, værktøjer o. lign. til de lærere og andre medarbejdere, der skal indgå i projektet**, i forhold til at samarbejde, udvikle indhold, træffe beslutninger mv. Tydelighed er således efterspurgt af mange af de interviewede lærere og øvrige medarbejdere i Next EUD, som ikke har så stor erfaring med tværgående projektorganisationer.

En sidste central læring fra projektet er i den forbindelse – ikke mindst med Next EUD's vellykkede innovationsforløb in mente – at det gælder om at tænke i **smidige samarbejdsmodeller, der kan passe ind i de vidt forskellige uddannelsesretninger**, som erhvervsskolesektoren består af. Evalueringen vidner om, at korte, målrettede og fleksible fællesfaglige moduler vil være en både efterspurgt og farbar vej fremover, jf. næste afsnit.

4.2.1 Videreførelse af konkrete erfaringer fra Next EUD

Flere af evalueringens informanter giver udtryk for, at det fremadrettet vil være yderst relevant at bruge erfaringerne fra Next EUD som afsæt til at mødes om noget **virksomhedssamarbejde tænkt som et "3. læringsrum"**, eksempelvis forløb på en uge eller 14 dage, hvor skolerne byder ind med en gruppe af elever. Der kunne være tale om nogle korte forløb, særligt på GF1, hvor eleverne skal arbejde med innovation. Pointen med at skabe et "3. læringsrum" er vigtig, fordi der netop sker noget, når man hiver eleverne ud af de vanter rammer, og de møder repræsentanter fra 'virkeligheden'. Dels gør det den til tider abstrakte undervisning konkret, dels medvirker det til, at eleverne opper sig lidt ekstra.

Virksomhedssamarbejdet kunne antage flere forskellige former. Nogle taler om **et katalog eller en database**, hvor man kan lægge nogle problemstillinger ind. På en af erhvervsskolerne i projektet har man eksempelvis ansat en virksomhedskonsulent, hvis opgave det bliver at hive nogle cases hjem, som kan bruges gennemgående i undervisningen. Her kunne man godt bruge noget støtte fra regionen, nævnes det.

havde ansat i forbindelse med projektet, via **Koordinationsgruppen**, som også mødtes en gang om ugen. Herudover samledes løbende en række **tværorganisatoriske arbejdsgrupper**, der udviklede modulerne, forestod virksomhedssamarbejdet, stod for pædagogisk udvikling, evaluering mv. Arbejdsgrupperne var organiseret med en tovholder i spidsen og bestod af repræsentanter fra Koordinationsgruppen samt af ledere, lærere, vejledere m.fl. fra de respektive partnerskoler afhængig af den enkelte arbejdsgruppes opgaver og mål. Projektets **styregruppe** var bemandet af projektejerne. Styregruppen mødtes minimum fire gange om året og fulgte løbende op på projektet i en overordnet, strategisk kontekst.

"Vi kan have brug for nogle virksomhedscases på skolerne, så eleverne kan få tilknytning til erhvervslivet, og her kan regionerne byde ind med relevante cases. Det kunne være en regionsopgave, at de formidler budskabet til erhvervslivet."
(Uddannelsesleder)

Andre taler om **korte innovationsprojekter for GF1-elever** af en eller to ugers varighed, idet der er generel enighed om, at GF2 vil blive for presset til at indeholde sådanne elementer.

En pointe, som flere lærere fremhæver, er i den sammenhæng, at virksomhedssamarbejder ikke i alle tilfælde behøver at være stort anlagte projektforsøg, men at man også kan etablere **forskellige former for casesamarbejder med 'almindelige mennesker'**, der står i en bestemt problemstilling. Next EUD's samarbejde med 'Jakob', der er ramt af muskelsvind, og som eleverne skulle bygge en lejlighed til, fungerede således som et godt og virkelighedsnært case-alternativ til et reelt virksomhedssamarbejde. Mødet med Jakob gjorde opgaven mere konkret og nærværende, med Jakobs egne ord.

Her er pointen om, at både lærere og elever tænker deres personlige netværk ind i undervisningen og i rekrutteringen af relevante casepersoner, relevant at gentage.

I det hele taget efterspørges **mere samarbejde på tværs af skolerne**, som tvinger lærere og ledere til at tænke mere ud af boksen, og som får blandet eleverne på nye måder, både på tværs af fagligheder og køn. Vedrørende sidstnævnte forhold har SOPU flere projekter i støbeskeen, idet man her har fokus på, at de mange kvinder på SOPU i nogle projekter kan give en god kønsbalance, hvilket erfaringsmæssigt er en vigtig parameter i forhold til rekruttering af elever til erhvervsskolerne.

Flere af evalueringens informanter finder det derfor også relevant, hvis regionen kunne stille nogle midler til rådighed til at styrke og facilitere denne samarbejdsdel fremover, fordi den erfaringsmæssigt har svært ved at opstå af sig selv, og fordi der mangler oplagte aktører på uddannelsesområdet, der i samme grad som Region Hovedstaden har fokus på eller ressourcer til at facilitere udvikling og innovation på uddannelsesområdet.

Samtidig skal det dog fremhæves, at der *er* opstået nye samarbejder mellem erhvervsskoler i Hovedstadsområdet i kølvandet af erhvervsskolereformen. TEC samarbejder eksempelvis med KTS om udviklingen af GF1 og har nedsat nogle arbejdsgrupper. Her ses der et ændret mindset i forhold til at samarbejde på tværs af skolerne frem for at konkurrere om eleverne.

"Vi tænker meget mere i at sætte os i elevernes sted, når de skal vælge vejen til en uddannelse. De skal ikke forholde sig så meget til, om det bliver den ene eller anden skole. Her skal vi guide dem, og de skal opleve en nem tilgang." (Projektmedarbejder)

Endelig foreslår nogle lærere, at Region Hovedstaden støtter etableringen af en form for **task force eller ambassadørordning**, hvor nogle af de lærere, der har været med i Next EUD, kan tage ud og holde oplæg/undervisningsforløb for andre erhvervsskoler, således at gryden – med projektets mange spændende og efterspurgte resultater – holdes i kog.

Selv om de enkelte afdelinger på de tre Next EUD-skoler eksempelvis har gode erfaringer med og kan se gevinsten i virksomheds- og tværgående samarbejde, er det en dagsorden, som fortsat har brug for næring i form af forskellige former for initiativer fra regionens side, der netop har dette fokus.

Det er evaluators anbefaling, at Region Hovedstaden fortsat giver sig selv en rolle, når det kommer til at støtte op om erhvervsskolernes reformarbejde og til at igangsætte tiltag, der fortsætter, hvor Next EUD slipper.

5. Metode

Oxford Research har i perioden marts til juli 2015 gennemført denne slutevaluering af Next EUD. I dette kapitel redegøres for evalueringens metoder og kilder.

Evalueringen gør brug af kilde- og metodetriangulering, hvilket indebærer, at man indsamler viden om samme fænomen fra flere kilder og med forskellige metoder. Herved belyses projektet fra flere vinkler, og evalueringens validitet bliver langt stærkere, end hvis man kun bruger én kilde eller én type dataindsamlingsmetode.

I slutevalueringen af Next EUD er der gjort brug af flere kilder samt både kvalitative og kvantitative metoder. Evalueringens dataindsamling har baseret sig på følgende delelementer:

- Analyse af projektdata
- Interview med projektledelse og udvalgte projektmedarbejdere
- Selvevaluering blandt lærere
- Spørgeskemaundersøgelse blandt elever
- Besøg på de tre deltagende erhvervsskoler inkl. dybdegående kvalitative interviews med elever, pædagogiske tovholdere, lærere og uddannelsesledere
- Observationsstudier
- Kvalitative interviews med virksomheder

I det følgende beskrives de enkelte delelementer.

5.1 ANALYSE AF PROJEKTDATA

Som led i projektet er undervejs foretaget intern dataindsamling og evaluering af projektmedarbejdere med henblik på at dokumentere projektets processer og resultater. Evaluator har fået tilsendt en del rådata fra dette arbejde. Det drejer sig konkret om:

- Referater af interviews med elever fra 1. årgang af Next EUD
- Referater af interviews med elever om hhv. klyngeorganisering, modulet internationalt udsyn I og virksomhedssamarbejde
- Referater af interviews med lærere om hhv. kompetenceudvikling og virksomhedssamarbejde
- Noter fra observationsstudier af IT-indsats
- Data fra spørgeskemaundersøgelse til elever om studietur til Berlin
- Data fra spørgeskemaundersøgelse til lærere om Robo-lab forløb

Disse data indgår primært som baggrundsmateriale i evalueringen.

Hertil kommer statusrapporter til Region Hovedstaden og Erhvervsstyrelsen fra september 2013, marts 2014 og september 2014.

5.2 KVALITATIVE INTERVIEW

Der er gennemført en række kvalitative interview, der til sammen bidrager med en detaljeret og kontekstnær viden om Next EUD. Interviewene er gennemført på baggrund af semi-strukturerede interviewguides. Det gennemgående formål med de gennemførte interview er at få konkretiseret projektets resultater i forhold til, hvilke kompetencer elever og lærere har opnået gennem Next EUD.

Der er i alt gennemført interview med 37 personer. Disse interview omfatter:

- Et fokusgruppeinterview med projektledelsen (5 personer – 1 pr. partner + TEC med 2)
- Tre individuelle interviews med projektmedarbejdere
- Tre individuelle interviews med uddannelseslederne
- Tre fokusgruppeinterview med i alt 8 lærere
- To individuelle interview med pædagogiske tovholdere
- To fokusgruppeinterview med i alt 12 elever
- Fire individuelle interview med virksomheder.

På hver af de tre deltagende skoler er der således gennemført interview med både uddannelsesledere, pædagogiske tovholdere og lærere/vejledere. Lærerne blev på hver skole udvalgt i samarbejde med projektledelsen. Tolv elever blev udvalgt af lærerne til at deltage i fokusgruppeinterviewene. De blev udvalgt på baggrund af deres skoler og retninger, således at fokusgruppeinterviewene afspejlede bredden af eleverne. Virksomhederne blev udvalgt af de projektmedarbejdere, som var ansvarlige for virksomhedssamarbejdet.

Som det fremgår, er der blevet gennemført interview med en bred vifte af projektdeltagere, der står for udførelsen af projektet samt elever, som er omfattet projektet. Denne kildetriadangulering gør det muligt at få forskellige perspektiver på Next EUD, der kan være med til at give et mere nuanceret billede af projektets resultater.

5.3 SELVEVALUERING BLANDT LÆRERNE

Som supplement til fokusgruppeinterviewene med lærerne, der som beskrevet gav mulighed for fælles refleksioner, er der som led i både midt- og slutvejsevalueringen gennemført en selvevaluering blandt lærerne og enkelte vejledere på Next EUD. Formålet med selvevalueringerne har været at sikre sammenlignelige data på tværs af skoler og over tid. Herudover har formålet været at få indblik i, hvorvidt lærerne synes, de har fået ny inspiration til undervisningen samt udviklet nye kompetencer i forbindelse med Next EUD. Der har desuden været et fokus på elevernes kompetencer og sammenligning mellem elever fra Next EUD og det ordinære forløb.

Der er 7 ud af 11 lærere, der har udfyldt selvevalueringen, hvilket giver en svarprocent på 63 pct. Eftersom gruppen ikke udgør flere personer, er det ikke muligt at afrapportere på de forskellige uddannelsesretninger.

5.4 SPØRGESKEMAUNDERSØGELSE BLANDT ELEVERNE

I forbindelse med slutevalueringen er der gennemført en spørgeskemaundersøgelse blandt eleverne fra anden årgang på Next EUD. Formålet med denne var særligt at afdække elevernes udbytte af grundforløbene, herun-

der både de faglige og fællesfaglige forløb og de benyttede metoder. Fokus var på, hvorvidt og hvordan forløbene har medvirket til øget motivation og faglighed samt afklaring i forhold til videre uddannelse og valg af hovedforløb. Desuden blev eleverne spurgt til, hvorvidt de har oplevet en øget indsigt i forhold til bl.a. innovation og tværfagligt samarbejde. Endelig blev der i undersøgelsen også spurgt til elevernes egen vurdering af eget faglige niveau og generelle tilfredshed med at gå i skole mv. Spørgeskemaet indeholdt en kombination af lukkede og åbne svarmuligheder med henblik på også at opnå uddybende kvalitative svar.

Spørgeskemaundersøgelsen blev gennemført ved at evaluator uddelte papirudgaver af spørgeskemaet ved et af elevernes fællesmoduler på Next EUD. Ved at indsamle på denne måde var det muligt for evaluator at introducere eleverne til evalueringen, sikre at de kunne stille spørgsmål til spørgeskemaet ligesom personligt fremmøde er med til at sikre en høj svarprocent. Efterfølgende er besvarelsenerne indtastet og analyseret i SPSS.

Der var i alt 53 elever tilmeldt Next EUD i juni 2015, da spørgeskemaundersøgelsen blev gennemført. Ud af disse har 43 elever besvaret spørgeskemaet, hvilket giver en svarprocent på 81 pct. 10 af de 43 elever er fra CPH WEST, 19 er fra SØPU og 14 er fra TEC.

Eftersom spørgeskemaet var i papirformat, har eleverne haft mulighed for at springe spørgsmål over, hvilket betyder, at N ikke er lig med 43 i alle spørgsmål.

Spørgsmålene i spørgeskemaet er enslydende med de spørgsmål, som blev stillet i forbindelse med midtvejs-evalueringen af Next EUD. Dette gør det muligt at foretage en sammenligning mellem 1. og 2. Next EUD årgang, bl.a. af elevernes tilfredshed med Next EUD.

5.5 OBSERVATIONSTUDIER

I forbindelse med slutevalueringen er der gennemført en række observationer, der har til formål at bidrage med yderligere viden om Next EUD, planlægningen, omstændighederne omkring undervisningen samt indblik i stemningen på holdet, samspillet mellem lærere og elever, lærerne imellem mv.

Observationerne havde varierende varighed og formål. Alle observationer bar præg af at være ikke-deltagende observationer, hvor evaluator alene udfyldte rollen som observatør og derfor ikke kom med input undervejs eller deltog i diskussioner. Observationerne bar dog omvendt ikke præg af, at evaluator var ”en flue på væggen”, da alle var opmærksomme på evaluators tilstedeværelse og kunne stille spørgsmål til evaluator i pauser o. lign.

Evaluator gennemførte observationer på følgende delelementer af Next EUD:

- Bæredygtighedsmodulet den 22. januar 2015
- Konference om fremtidens erhvervsskole den 17. marts 2015
- Fællesmodulet ”Next Step” den 21. maj 2015, hvor eleverne præsenterede, hvad de havde lært på Next EUD både via ’tavle’- og videopræsentationer og via messestande.



DANMARK

Oxford Research A/S
Falkoner Allé 20
2000 Frederiksberg
Danmark
Tel: (+45) 3369 1369
office@oxfordresearch.dk

NORGE

Oxford Research AS
Østre Strandgate 1
4610 Kristiansand
Norge
Tel: (+47) 4000 5793
post@oxford.no

SVERIGE

Oxford Research AB
Norrländsgatan 11
103 93 Stockholm
Sverige
Tel: (+46) 08 240 700
office@oxfordresearch.se

FINLAND

Oxford Research Oy
Helsinki:
Fredrikinkatu 61a, 6krs.
00100 Helsinki, Suomi
www.oxfordresearch.fi
office@oxfordresearch.fi

BRUXELLES

Oxford Research
C/o ENSR
5. Rue Archimède
Box 4, 1000 Brussels
www.oxfordresearch.eu
office@oxfordresearch.eu